ការវាយតម្លៃលើឱកាសទទួលបាន ឥណទានរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើម ភាគតិច ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដី សមូហភាពនៅកម្ពុជា

សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ក្នុងខេត្តរតនគិរី មណ្ឌលគិរី និងក្រចេះ

ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៨

អង្គការសហប្រជាជាតិ

អង្គការសហប្រជាជាតិ
សិទ្ធិមនុស្ស
ការិយាល័យឧត្តមស្នងការ
កម្ពុជា

សហការឧបត្ថម្ភមូលនិធិដោយ
សហភាពអឺរ៉ុប

សហភាពអឺរ៉ុប

សៀវភៅនេះត្រូវបានរៀបរៀង និងបោះពុម្ពផ្សព្វផ្សាយក្រោមជំនួយឧបត្ថម្ភរបស់សហភាពអឺរ៉ុប ។
ទស្សនៈ និងបទបង្ហាញនានាក្នុងអត្ថបទនេះ គឺជាការទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុងរបស់
ការិយាល័យឧត្តមស្នងការទទួលបន្ទុកសិទ្ធមនុស្ស (OHCHR) គឺវាមិនមែន
ជាការឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់សហភាពអឺរ៉ុបឡើយ ។

មាតិកា

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ 2

មាតិកា 3

ពាក្យកាត់ ......,,,,,,,.. 5

បញ្ជីតារាង ...,,,,,,,.. 5

១. សេចក្តីសង្ខេប 6

លទ្ធផលរកឃើញ 7

២. សេចក្តីផ្តើម 11

២.១ គោលបំណងនៃការសិក្សានេះ 11

២.២ វិធីសាស្រ្ត 13

៣. សាវតារ ....,,,,,,,.. 18

៣.១ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងសិទ្ធិដីធ្លីរបស់ពួកគេ 18

៣.២ លទ្ធភាពទទួលបានឥណទាននៅតាមតំបន់ជនបទ 20

៣.៣ បំណុល និងការជាប់បំណុលនៅកម្ពុជា 22

៤. លទ្ធផលរកឃើញ 28

៤.១ សង្ខេបព័ត៌មានអំពីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែលបានចុះទៅ 28

៤.២ តួនាទីរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុក្នុងការផ្តល់កម្ចីដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច .. 35

៤.៣ លទ្ធភាពរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ និងបំណុល 38

៤.៤ ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ស្រ្តី 41

៤.៥ ហានិភ័យដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាជាប់បំណុល 42

៥. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន 43

៥.១ អំពីស្ថានភាពក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពាក់ព័ន្ធនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ការប្រើប្រាស់ដី និងទំនាស់ដីធ្លី៖ 43

៥.២ អំពីការផ្តល់កម្ចី 45

៥.៣ អំពីការជាប់បំណុល 47

៥.៤ អំពីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម 47

៦. អនុសាសន៍ ....,,,,,,,............................ 48

៦.១ អនុសាសន៍ដល់រដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់ជាតិ និងរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន 48
៦.២ អនុសាសន៍ចំពោះធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ 49
៦.៣ អនុសាសន៍ចំពោះការិយាល័យឧត្តមស្នងការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា 49
៦.៤ អនុសាសន៍ចំពោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលគាំទ្រដល់ដំណើរការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសម្ងហាភាព និងការអភិវឌ្ឍសហាគមន៍ 50
៦.៥ អនុសាសន៍ចំពោះសហាគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០ ដែលត្រូវបានចុះទៅ 50
ឧបសម្ព័ន្ធ 51
ឧបសម្ព័ន្ធទី ១ កម្រងសំណួរសម្រាប់កាសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ 52
ឧបសម្ព័ន្ធទី ២ គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការសម្ភាសក្នុងកិច្ចប្រជុំភូមិ/ការពិភាក្សាក្រុមគោលដៅ.60
ឧបសម្ព័ន្ធទី ៣ ការណែនាំសម្រាប់សម្ភាសក្នុងពេលជួបប្រជុំជាមួយគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ......64
ឧបសម្ព័ន្ធទី ៤ សង្ខេបទិន្នន័យអំពីប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសម្ងហាភាព 67
ឧបសម្ព័ន្ធទី ៥ ទំហាំសំណាកគំរូ 69
ឧបសម្ព័ន្ធទី ៦ ឯកសារយោង 70

ពាក្យកាត់

ពាក្យកាត់	ភាសាអង់គ្លេស	ភាសាខ្មែរ
CLT	COLLECTIVE LAND TITLE	ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធដីសមូហភាព
IPC	INDIGENOUS PEOPLES' COMMUNITY	សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
MDI	MICROFINANCE DEPOSIT-TAKING INSTITUTION	ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុទទួលវត្ថុបញ្ញាំ
MFI	MICROFINANCE INSTITUTION	ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
NGO	NON-GOVERNMENT ORGANISATION	អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល
UN-OHCHR	UNITED NATIONS OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS	ការិយាល័យឧត្តមស្នងការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស
SLC	SOCIAL LAND CONCESSION	ដីសម្បទានសង្គមកិច្ច

បញ្ជីតារាង

តារាងទី ១ តារាងសង្ខេបបង្ហាញពីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព (គិតត្រឹមខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧)
តារាងទី ២ សង្ខេបសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលត្រូវបានសិក្សា
តារាងទី ៣ ចំនួនប្រាក់កម្ចី ដែលមិនទាន់សង គិតជាមធ្យម
តារាងទី ៤ បំណុលដែលមិនទាន់សង គិតជាមធ្យមបែងចែកទៅតាមប្រភពកម្ចីក្នុងតំបន់ជនបទនៅកម្ពុជា (គិតជាភាគរយ)
តារាងទី ៥ សង្ខេបពីបន្ទុកបំណុលរបស់គ្រួសារក្នុងទីតាំងដីសម្បទានសង្គមកិច្ចទាំង ១៧
តារាងទី ៦ ចំនួនប្រាក់បំណុលគិតជាមធ្យមក្នុងមួយគ្រួសារ
តារាងទី ៧ សង្ខេបគោលនយោបាយស្តីពីការផ្តល់កម្ចីរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ដែលត្រូវបានសម្ភាស
តារាងទី ៨ កម្រិតនៃការជាប់បំណុលរបស់គ្រួសារ ដែលត្រូវបានសម្ភាសក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលប្រើប្រាស់ជាសំណាកគំរូ

១. សេចក្តីសង្ខេប

សម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅកម្ពុជា ការទទួលបានសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងធនធានរបស់ពួកគេបានជាប់លាប់ គឺជាលក្ខខណ្ឌដែលចាំបាច់ត្រូវតែមាន សម្រាប់សុខមាលភាពរយៈពេលវែងរបស់ពួកគេ និងជាបុរេលក្ខខណ្ឌ ដើម្បីឱ្យពួកគេអាចបន្តអត្ថិភាព ក្នុងនាមជាក្រុមមនុស្សពិសេស។ សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងធនធានប្រកបដោយសុវត្ថិភាព គឺជាសិទ្ធិមួយក្នុងចំណោមសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋានសំខាន់ៗជាងគេ របស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងជាលក្ខណ្ឌដ៏សំខាន់មួយនៃការទទួលស្គាល់សិទ្ធិមនុស្សរបស់ពួកគេជាអន្តរជាតិ។

ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព មានគោលបំណងផ្តល់សិទ្ធិកាន់កាប់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ ដល់សហគមន៍ទាំងមូល ដោយហេតុថា ដីធ្លីដែលស្ថិតក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនេះ អាចលក់បានត្រឹមតែទៅឱ្យសមាជិកមកពីសហគមន៍តែមួយប៉ុណ្ណោះ។ ការតម្រូវបែបនេះផ្តល់នូវការការពារ ប៉ុន្តែក៏ជាការដាក់កំហិតមិនឱ្យយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីនេះទៅប្រើប្រាស់ជាវត្ថុបញ្ចាំសម្រាប់ខ្ចីកម្ចី នាំឱ្យសហគមន៍ ដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីបែបនេះ មានឱកាសតិចតួច ក្នុងការទទួលបានកម្ចី សម្រាប់អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេ។ មានការរាយការណ៍ថា គ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុមិនចង់ទទួលយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ដោយដាក់ឈ្មោះភូមិទាំងមូលជាវត្ថុបញ្ចាំឡើយ ហើយគ្រឹះស្ថានទាំងនេះបានលើកឡើងពីបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន ដែលធ្វើឱ្យពួកគេមិនអាចទទួលយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីដែលកាន់កាប់ជាសមូហភាពបាន ដូចជា អ្នកដែលគួរចុះបញ្ជីជាអ្នកទទួលកម្ចី (សហគមន៍ទាំងមូល គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ មេភូមិ ឬបុគ្គល ឬក្រុមផ្សេងទៀតនៅក្នុងសហគមន៍) និងរបៀបដែលគ្រឹះស្ថានផ្តល់កម្ចី និងអាចទទួលបានប្រាក់របស់ខ្លួនមកវិញ ប្រសិនបើអ្នកខ្ចីកម្ចីខកខានមិនអាចសងកម្ចីវិញបាន ជាដើម។

ដើម្បីស្វែងយល់បន្ថែមលើការរាយការណ៍ថា សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព អាចមានការលំបាកក្នុងការទទួលបានកម្ចី ការិយាល័យឧត្តមស្នងការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សបានរៀបចំឱ្យមានការស្រាវជ្រាវស៊ីជម្រៅមួយលើសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ដើម្បីធ្វើការប្រៀបធៀបកម្រិតនៃការទទួលបានឥណទានរបស់ពួកគេ ធៀបនឹងប្រជាពលរដ្ឋ ដែលនៅតាមភូមិជនបទទូទៅ នៅកម្ពុជា។

ការសិក្សានេះមានគោលបំណងដូចតទៅ៖

- ប្រៀបធៀបលទ្ធភាពទទួលបានឱកាសហិរញ្ញវត្ថុរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ដីធ្លីរបស់ពួកគេ ដូចជាឱកាសទទួលបានកម្ចីពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារ និងលទ្ធភាពបង្កើតក្រុមសន្សំ និងការខ្ចីប្រាក់ជាលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការ ធៀបនឹងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដែលរស់នៅតាមភូមិជនបទទូទៅ និងធ្វើការពិនិត្យ ក៏ដូចជាចងក្រងឯកសារអំពីគោលនយោបាយរបស់គ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុក្នុងការប្រើប្រាស់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពជាវត្ថុបញ្ចាំ។

- ពិនិត្យលើស្ថានភាពសិទ្ធិរបស់ស្ត្រីជនជាតិដើមភាគតិច និងបញ្ហាប្រឈម ដែលពួកគេជួបប្រទះក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ពួកគេ ជាពិសេសសិទ្ធិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការគាំទ្រដល់ជីវភាពរស់នៅ។

- កំណត់ពីឧបសគ្គផ្នែកសមត្ថភាព របស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចជាអ្នកទទួលផលកំពុងជួបប្រទះ ដែលជាកត្តាជាក់កំហិតដល់លទ្ធភាពរបស់ពួកគេ ក្នុងការទទួលបានប្រយោជន៍ពេញលេញពីប្រាក់កម្ចី

- ផ្តល់អនុសាសន៍ជាក់លាក់ ដែលអាចយកទៅអនុវត្តបាន ដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗ ដែលមានតួនាទី ផ្តល់ការគាំទ្រដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព។

ការសិក្សានេះត្រូវបានធ្វើឡើងចន្លោះពីខែ មិថុនា ដល់ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧។ ការសិក្សានេះត្រូវបានធ្វើឡើងផ្អែកទៅតាមការពិនិត្យល្អិតល្អន់លើឯកសារពាក់ព័ន្ធនានា និងការចុះប្រមូលព័ត៌មានដល់មូលដ្ឋានជាមួយសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំងអស់ ដែលបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពកន្លងមក។ ការសម្ភាស និងការពិភាក្សាក្រុមគោលដៅត្រូវបានធ្វើឡើងជាមួយនឹងតំណាងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច គ្រួសារនីមួយៗ ក៏ដូចជាអ្នកផ្តល់សេវាហិរញ្ញវត្ថុនានា។

ជារួម មានការចុះទៅកាន់សហគមន៍ជនជាតិភាគតិចចំនួន ១០។ ក្នុងគ្រប់សហគមន៍ជនជាតិភាគតិចទាំងអស់នេះ មានការរៀបចំការពិភាក្សាក្រុមជាមួយនឹងសមាជិកនៃគណៈកម្មការសហគមន៍ជនជាតិភាគតិច ក៏ដូចជាតំណាងភូមិ និងចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ក្នុងភូមិ។ លើសពីនេះ ក៏មានការសម្ភាសជាមួយប្រជាពលរដ្ឋ តាមខ្នងផ្ទះផងដែរ។

ជារួម ការសិក្សានេះមានគោលបំណងធ្វើការវាយតម្លៃលទ្ធភាពទទួលបានឥណទានរបស់សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិភាគតិចដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព។ ដោយសារតែទំហំសំណាកគំរូនៃគ្រួសារជនជាតិដើមភាគតិចដែលត្រូវបានសម្ភាស មានទំហំតូច[1] គេពុំអាចទាញជាសេចក្តីសន្និដ្ឋានអំពីអត្រានៃការជាប់បំណុលរបស់សហគមន៍ជនជាតិភាគតិចដែលត្រូវបានអង្កេតនេះ ដោយប្រើបច្ចេកទេសស្ថិតិឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ផ្អែកទៅតាមការពិភាក្សាក្រុម ការសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ និងការសម្ភាសជាមួយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាអ្នកចងការប្រាក់ឯកជន គេអាចផ្តល់ព័ត៌មានទូទៅខ្លះអំពីកម្រិតនៃការជាប់បំណុលរបស់សហគមន៍ជនជាតិភាគតិច ធៀបជាមួយនឹងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទូទៅ។

លទ្ធផលរកឃើញ

តំណាងមកពីការិយាល័យសាខារបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ សរុបចំនួន ១៩ ត្រូវបានសម្ភាស សម្រាប់ការសិក្សានេះ។ ខណៈពេលដែលពុំមានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុណាមួយទទួលយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពជាវត្ថុបញ្ចាំ គ្រប់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុដែលត្រូវបានសម្ភាសទាំងអស់ សុទ្ធតែបានផ្តល់កម្ចីដល់សមាជិកនៃសហគមន៍ជនជាតិភាគ

[1] សរុបមានសហគមន៍ជនជាតិភាគតិចតែ ១៨ ប៉ុណ្ណោះ ដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព គិតមកត្រឹមពេលធ្វើការសិក្សានេះ។

តិច។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុភាគច្រើនផ្តល់កម្ចីក្រោមគម្រោងទទួលខុសត្រូវជាក្រុម។ កម្ចីទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់ដល់មនុស្សជាក្រុម ដោយក្នុងមួយក្រុមមានគ្នា ២-៦ នាក់។ សមាជិកក្រុមទាំងអស់ផ្តល់ការធានាដល់គ្នាទៅវិញទៅមក។ សមាជិកក្រុមពុំចាំបាច់ដាក់វត្ថុបញ្ចាំ ដូចជា ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីនោះឡើយ ដែលគម្រោងបែបនេះ ផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចអាចខ្ចីកម្ចីប្រភេទនេះបាន។ មានតែគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួនតូចតែប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវការវត្ថុបញ្ចាំ (ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី) ពីសមាជិកក្រុមយ៉ាងហោចណាស់ម្នាក់។ អត្រាការប្រាក់ គឺប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងកម្ចីសម្រាប់បុគ្គលដែល ពោលគឺ ១,៥% ក្នុងមួយខែ។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុភាគច្រើនបញ្ជាក់ពីការសងប្រាក់ទៀងទាត់ពេលវេលាក្នុងកម្រិតមួយខ្ពស់ពីសំណាក់សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ ជាទូទៅ សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិភាគតិចត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាអតិថិជន "ដែលល្អ"។ ដោយសារតែការចុះសម្រុងគ្នាបានល្អក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមកពីសហគមន៍ជាមួយគ្នា ការទទួលខុសត្រូវជាក្រុមបែបនេះត្រូវបានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចាត់ទុកថាជាមធ្យោបាយមួយដ៏ល្អ។

ផ្អែកទៅតាមការពិភាក្សាក្រុមក្នុងភូមិតាមសហគមន៍ជនជាតិភាគតិច ដែលបានចុះទៅ ការសម្ភាសជាមួយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ និងការសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិភាគតិចប្រើប្រាស់ជម្រើសដូចខាងក្រោមដើម្បីទទួលបានឥណទាន (ទៅតាមលំដាប់លំដោយនៃសារៈសំខាន់)៖

- ធនាគារ / គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
- ក្រុមសន្សំភូមិ
- សាច់ញាតិ / មិត្តភក្តិ / អ្នកជិតខាង
- ឈ្មួញ
- អ្នកចងការប្រាក់ឯកជន

សម្រាប់ភូមិភាគច្រើន គ្រួសារដែលជាប់បំណុល ជាមធ្យម មានចន្លោះពី ៧០-៨០%។ ភូមិពន្ធជា គឺជាករណីលើកលែងមួយ ដោយសារតែមានអ្នកខ្ចីកម្ចីតិចតួចតែប៉ុណ្ណោះ ខណៈពេលដែលក្នុងភូមិពូត្រុំវិញមានការព្យាយាមកំហិតចំនួនប្រាក់កម្ចីជាឆ្នាំណាស់មកហើយ តាមរយៈការចែករំលែកព័ត៌មានដោយគណៈកម្មការសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ប៉ុន្តែ ឥឡូវនេះ ភូមិនេះកំពុងស្ថិតនៅក្រោមសម្ពាធដ៏ខ្លាំងក្លាពីភ្នាក់ងារគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (ដូចដែលទីប្រឹក្សាបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែក)។ ជារួម ស្រដៀងគ្នាជាមួយនឹងតំបន់ដទៃទៀតក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែរ ការជាប់បំណុលមានការកើនឡើង។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមានយុទ្ធសាស្ត្រមួយ គឺបង្កើនចំនួនប្រាក់កម្ចី បន្ទាប់ពីអ្នកខ្ចីបានទូទាត់កម្ចីកន្លងមកអស់រួចមក។ អ្នកជាប់បំណុលភាគច្រើន នៅតែជាអតិថិជនលើកដំបូងជាមួយនឹងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ។ ប៉ុន្តែពួកគេមួយចំនួន គឺជាអ្នកខ្ចីលើកទី ២ ឬលើកទី ៣ រួចទៅហើយ ហើយចំនួនប្រាក់ដែលពួកគេខ្ចី ក៏មានការកើនឡើងច្រើនជាងមុនផងដែរ។ បទបញ្ញាដែលកំណត់អត្រាការប្រាក់អតិបរមាត្រឹម ១,៥% ក្នុងមួយខែ ធ្វើឱ្យគ្រួសារនៅជនបទកាន់តែមានលទ្ធភាពខ្ចីកម្ចីពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ។

ក្នុងចំណោមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០ មានសហគមន៍ចំនួន ៨ ដែលមានក្រុមសន្សំភូមិ យ៉ាងហោចណាស់មួយក្រុម។ ក្រុមសន្សំភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែកំពុងផ្តល់កម្ចីដល់សមាជិករបស់ខ្លួន ហើយនៅក្នុងករណីមួយចំនួន ក៏មានការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដល់អ្នកដែលមិនមែនជាសមាជិក ក្នុងអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ផងដែរ។ អត្រាការប្រាក់ធម្មតាគឺ ២% សម្រាប់សមាជិក និង ៣% សម្រាប់អ្នកដែលមិនមែនជាសមាជិក។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្នុងករណីភាគច្រើន ប្រាក់ដែលដាក់សន្សំ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើខ្ចីកម្ចីរបស់សមាជិកក្រុមឡើយ។

ប្រជាពលរដ្ឋបានលើកឡើងថា នៅក្នុងករណីបន្ទាន់ ពួកគេខ្ចីកម្ចីក្នុងទំហំតូចៗ ពីសាច់ញាតិ អ្នកជិតខាង ឬមិត្តភក្តិរបស់ពួកគេ។

ការខ្ចីកម្ចីភាគច្រើន ត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយប្តី និងប្រពន្ធរួមគ្នា បើទោះបីជាភាគច្រើន ប្តីគឺជាអ្នកចុះហត្ថលេខាជាមួយនឹងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុយ៉ាងណាក៏ដោយ។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុទាំងអស់ផ្តល់កម្ចីឱ្យអតិថិជនទាំងស្រីទាំងប្រុស។ ពុំមានការសង្កេតឃើញថា មានការរើសអើងចំពោះស្ត្រីឡើយ។ លើសពីនេះក្នុងចំណោមគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស មានកម្ចីក្រុមមួយចំនួនត្រូវបានខ្ចីដោយក្រុមដែលមានសមាជិកសុទ្ធតែជាស្ត្រី។ កម្ចីភាគច្រើនដែលបានពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់អភិវឌ្ឍដី ទិញឧបករណ៍ គ្រាប់ពូជ ជី និងថ្នាំពុលកសិកម្ម។ លើសពីនេះប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនគ្រួសារក៏រាយការណ៍ថា បានខ្ចីកម្ចីដើម្បីសង់ផ្ទះ និងរ៉ាប់រងការបន្តការសិក្សារបស់កូនៗផងដែរ។ កម្ចីពីក្រុមសន្សំភូមិ ច្រើនតែត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់គោលបំណងទូទៅនៅក្នុងគ្រួសារ។

ជាទូទៅ ពុំមានការរកឃើញសញ្ញាដែលបញ្ជាក់ថា ស្ត្រីទទួលរងការចាញ់ប្រៀបក្នុងការទទួលបានឥណទាននោះឡើយ។ ស្ត្រីចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងការពិភាក្សាក្រុម និងក្នុងការសម្ភាសជាលក្ខណៈបុគ្គល ដោយពួកគេបានលើកឡើងជាចំហ អំពីទស្សនៈយល់ឃើញ និងបទពិសោធន៍របស់ពួកគេ។

ផ្អែកទៅតាមលទ្ធផលរកឃើញនេះ មានការទាញនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាច្រើនជុំវិញ៖

- ស្ថានភាពក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពាក់ព័ន្ធនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងទំនាស់ដីធ្លី
- ការផ្តល់កម្ចី
- ការជាប់បំណុល
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម

លើសពីនេះ ការសិក្សានេះក៏ផ្តល់អនុសាសន៍ដល់

- រដ្ឋាភិបាលជាតិ និងរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន
- ធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
- ការិយាល័យឧត្តមស្នងការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

- អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលផ្តល់ការគាំទ្រដល់ដំណើរការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងការអភិវឌ្ឍសហគមន៍
- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០ សហគមន៍ ដែលបានចុះជួប

២. សេចក្ដីផ្ដើម

២.១ គោលបំណងនៃការសិក្សានេះ

សម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅកម្ពុជា ការទទួលបានសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងធនធានរបស់ ពួកគេបានជាប់លាប់ គឺជាលក្ខខណ្ឌដែលចាំបាច់ត្រូវតែមានសម្រាប់សុខមាលភាពរយៈពេលវែងរបស់ពួកគេ និងជាបុរេលក្ខខណ្ឌដើម្បីឱ្យពួកគេអាចបន្តអត្ថិភាពក្នុងនាមជាក្រុមមនុស្សពិសេស។ សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងធនធានប្រកបដោយសុវត្ថិភាព គឺជាសិទ្ធិមួយក្នុងចំណោមសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋានសំខាន់ៗជាងគេរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងជាលក្ខណៈដ៏សំខាន់មួយនៃការទទួលស្គាល់សិទ្ធិមនុស្សរបស់ពួកគេជាអន្តរជាតិ។

នៅកម្ពុជា ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ ២០០១ គឺជាក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តិសំខាន់ជាងគេសម្រាប់ផ្ដល់កម្មសិទ្ធិជាប្រពៃណីជាផ្លូវការ ដល់ជនជាតិដើមភាគតិច តាមរយៈការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព។ ច្បាប់ភូមិបាលទទួលស្គាល់ការគ្រប់គ្រងដីជាសមូហភាពរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច និងភាពចាំបាច់ក្នុងការការពារសិទ្ធិរបស់ពួកគេ ដើម្បីរក្សាបែបផែននៃការរស់នៅជាប្រពៃណីរបស់ពួកគេ ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងធនធាននានាទៅតាមទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីរបស់ពួកគេ។ គិតត្រឹមខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧ នេះ មានជនជាតិដើមភាគតិចចំនួន ១៨ សហគមន៍នៅកម្ពុជាបានទទួលប័ណ្ណកម្មដីសមូហភាព។[2]

ដំណើរការ ដើម្បីទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិសហគមន៍មានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងចំណាយច្រើន។ ការប៉ាន់ប្រមាណមួយចំនួន[3] បង្ហាញថាចំណាយសរុប ដើម្បីទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិមួយប័ណ្ណអាចចំណាយអស់រហូតដល់ ៧០.០០០ ដុល្លារ ក្នុងមួយសហគមន៍។ ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្ដែង មានន័យថា សហគមន៍ត្រូវពឹងអាស្រ័យទាំងស្រុងលើការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងបច្ចេកទេសពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអ្នកផ្ដល់ជំនួយ ដើម្បីឱ្យពួកគេអាចទទួលបានសិទ្ធិកាន់កាប់ដីជាសមូហភាពរបស់ពួកគេជាផ្លូវការបាន។ ពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងរយៈពេលវិញ ការប៉ាន់ប្រមាណនានា[4] បង្ហាញថា សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចត្រូវការពេលជាមធ្យមជិតបួនឆ្នាំ ដើម្បីទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពមួយ។ ដោយសារដំណើរការត្រូវការពេលយូរ សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចជាច្រើនបានដកខ្លួនពីដំណើរការនេះ ទាំងមុនពេលឈានដល់ដំណើរការចុះបញ្ជីដីធ្លី។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិសមូហភាពនៅតែជាឧបករណ៍សំខាន់បំផុត ដែលសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចអាចប្រើប្រាស់ ដើម្បីបញ្ជាក់ពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការប្រឆាំងតទល់នឹងការទន្ទ្រានយកដីពីអ្នកខាងក្រៅ។

---

[2] រាប់បញ្ចូលទាំងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិសហគមន៍ចំនួនបួន កាលពីដើមឆ្នាំ ២០១៧។

[3] ប្រភព៖ មេរៀនដែលទទួលបានអំពីការផ្ដល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដល់ជនជាតិដើមភាគតិច រៀបចំដោយ GIZ (២០១៦)។

[4] ប្រភព៖ មេរៀនដែលទទួលបានអំពីការផ្ដល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដល់ជនជាតិដើមភាគតិច រៀបចំដោយ GIZ (២០១៦)។

ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព មានគោលបំណងផ្តល់សិទ្ធិកាន់កាប់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ដល់សហគមន៍ទាំងមូល ដោយហេតុថា ដីដែលស្ថិតក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនេះ អាចលក់បានត្រឹមតែទៅឱ្យសមាជិកមកពីសហគមន៍តែមួយប៉ុណ្ណោះ។ ការតម្រូវបែបនេះ ផ្តល់នូវការការពារ ប៉ុន្តែក៏ដាក់កំហិតមិនឱ្យយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីនេះទៅប្រើប្រាស់ជាវត្ថុបញ្ចាំសម្រាប់ខ្ចីកម្ចី ដែលនាំឱ្យសហគមន៍ ដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព មានឱកាសតិចតួច ក្នុងការទទួលបានកម្ចីហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេ។ មានការរាយការណ៍ថា គ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុមិនចង់ទទួលយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍ ដោយដាក់ឈ្មោះភូមិទាំងមូលជាវត្ថុបញ្ចាំឡើយ ហើយគ្រឹះស្ថានទាំងនេះបានលើកឡើងពីបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន ដែលធ្វើឱ្យពួកគេមិនអាចទទួលយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីដែលកាន់កាប់ជាសមូហភាពបាន ដូចជា អ្នកដែលគួរចុះបញ្ជីជាអ្នកទទួលកម្ចី (សហគមន៍ទាំងមូល គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ មេភូមិ ឬបុគ្គល ឬក្រុមផ្សេងទៀតនៅក្នុងសហគមន៍) និងរបៀបដែលគ្រឹះស្ថានផ្តល់កម្ចី និងអាចទទួលបានប្រាក់របស់ខ្លួនមកវិញ ប្រសិនបើអ្នកខ្ចីកម្ចីខកខានមិនអាចសងកម្ចីវិញបាន។

ដើម្បីស្វែងយល់បន្ថែមលើការរាយការណ៍ថា សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីសហគមន៍ អាចមានការលំបាកក្នុងការទទួលបានកម្ចី ការិយាល័យឧត្តមស្នងការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស បានរៀបចំឱ្យមានការស្រាវជ្រាវស៊ីជម្រៅមួយលើសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ដើម្បីប្រៀបធៀបកម្រិតនៃការទទួលបានឥណទានរបស់ពួកគេ ធៀបនឹងប្រជាពលរដ្ឋ ដែលនៅតាមភូមិជនបទទូទៅរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ផ្អែកតាមលទ្ធផលរកឃើញទាំងនេះ ការសិក្សានេះបង្ហាញពីអនុសាសន៍ដែលតួអង្គពាក់ព័ន្ធ ដែលចូលរួមផ្តល់ការគាំទ្រដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ដូចជា អាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ទីភ្នាក់ងារសហប្រជាជាតិ (រាប់បញ្ចូលទាំងការិយាល័យឧត្តមស្នងការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សផង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច យកទៅអនុវត្ត។ លើសពីនេះ ការសិក្សានេះក៏បង្ហាញអនុសាសន៍សម្រាប់គ្រឹះស្ថាន និងធនាគារ ឬក្រុមសន្សំប្រាក់ ដែលផ្តល់កម្ចីដល់សមាជិកសហគមន៍ផងដែរ ក្នុងគោលបំណង ដើម្បីធានាយ៉ាងណាឱ្យជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ពុំត្រូវបានគេផាត់ចេញពីឱកាសសេដ្ឋកិច្ច សម្រាប់អភិវឌ្ឍដីធ្លីរបស់ពួកគេ ក៏ដូចជាលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគេទៅតាមបំណង ដែលពួកគេចង់បាន បន្ទាប់ពីពួកគេបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិសមូហភាពរួចហើយនោះ។

ជាគោលការណ៍ ការសិក្សានេះមានគោលបំណងគ្របដណ្តប់លើសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១៨ សហគមន៍ ដែលបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព គិតត្រឹមពេលដែលមានការសិក្សានេះ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការជ្រើសរើសសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដើម្បីចុះទៅធ្វើការសិក្សា គឺអាស្រ័យទៅលើការសម្រេចចិត្តរបស់ទីប្រឹក្សា។ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពមិនដល់មួយឆ្នាំមុន និងសហគមន៍

ដែលពិបាកចូលទៅដល់នៅរដូវវស្សា ពុំត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងការសិក្សានេះឡើយ។ ជាលទ្ធផលមានសហគមន៍ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពចំនួន ១០ ដែលត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ។

គោលបំណងនៃការសិក្សានេះរួមមាន៖

- ប្រៀបធៀបលទ្ធភាពទទួលបានឱកាសហិរញ្ញវត្ថុរបស់ជាតិដើមភាគតិច ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ជីវិតរបស់ពួកគេ ដូចជា ការទទួលបានកម្ចីពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារ និងលទ្ធភាពចូលរួមក្នុងក្រុមសន្សំប្រាក់ ក៏ដូចជាខ្ចីកម្ចីពីអ្នកចងការប្រាក់ ធៀបជាមួយនឹងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដែលរស់នៅតាមភូមិជនបទធម្មតា ព្រមទាំងធ្វើការពិនិត្យ និងចងក្រងទុកជាឯកសារនូវគោលនយោបាយរបស់គ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុនានា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពជាវត្ថុបញ្ចាំ
- ពិនិត្យលើស្ថានភាពស្ត្រីជនជាតិដើមភាគតិច និងបញ្ហាប្រឈមដែលពួកគេជួបប្រទះ ដើម្បីស្វែងយល់ពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេ ជាពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងការគាំទ្រដល់ការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ
- កំណត់ពីឧបសគ្គផ្នែកសមត្ថភាពរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចជាអ្នកទទួលផល ដែលជាការដាក់កំហិតមិនឱ្យពួកគេអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពេញលេញពីកម្ចីនានា
- ផ្តល់អនុសាសន៍ជាក់លាក់ដល់ភាគីអ្នកចូលរួមសំខាន់ៗដែលមានតួនាទីក្នុងការគាំទ្រសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចុះបញ្ជីដីសមូហភាពអាចយកទៅអនុវត្តបាន។

២.២ វិធីសាស្ត្រ

ក្នុងការរៀបចំការសិក្សានេះ ទីប្រឹក្សាបានធ្វើការពិនិត្យល្អិតល្អន់លើឯកសារពាក់ព័ន្ធនានាស្តីពីលទ្ធភាពទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ នៅតំបន់ជនបទក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ គោលការណ៍ណែនាំ និងកម្រងសំណួរ សម្រាប់ការសម្ភាសត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយសហការជាមួយនឹងការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស (OHCHR) នៅកម្ពុជា។ កម្រងសំណួរទាំងនេះត្រូវបានបង្ហាញក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១-៣។ ការសម្ភាស និងការពិភាក្សាក្រុមគោលដៅ ត្រូវបានធ្វើឡើងជាមួយនឹងតំណាងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច គ្រួសារនីមួយៗ ក៏ដូចជាអ្នកផ្តល់សេវាហិរញ្ញវត្ថុ។

ជារួម មានការចុះជួបសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួន ១០។ ក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំងនេះ មានការរៀបចំការពិភាក្សាក្រុមជាមួយនឹងសមាជិកគណៈកម្មការសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ក៏ដូចជាជាមួយនឹងតំណាងភូមិ និងចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យក្នុងភូមិ។ លើសពីនេះ ការសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ ក៏ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងផងដែរ (សូមមើលឧបសម្ព័ន្ធទី ៦)។ គួរឱ្យសោកស្តាយ ដោយសារការសិក្សានេះធ្វើឡើងនៅរដូវវស្សា ការចុះទៅកាន់សហគមន៍ទាំងនេះជួបនឹងការលំបាកខ្លាំង។ លើសពីនេះ ដោយសារតែពេលធ្វើការសិក្សានេះចំពេលរដូវបង្កបង្កើនផលផងនោះ ប្រជាពលរដ្ឋនៅតំបន់ជនបទរាប់បញ្ចូលទាំងជនជាតិដើមភាគតិចផង មានការមមាញឹកខ្លាំងជាមួយនឹងការងារស្រែចម្ការ

របស់ពួកគេ។ ជនជាតិដើមភាគតិចជាច្រើនគ្រួសារមានផ្ទះតូចៗនៅជិតកន្លែងធ្វើស្រែចម្ការរបស់ពួកគេ ហើយពួកគេស្នាក់នៅជិតកន្លែងធ្វើស្រែចម្ការទាំងនោះ ក្នុងរយៈពេលវែង។ ដូច្នេះ ទីប្រឹក្សាពុំអាចជួបជាមួយអ្នកភូមិទាំងនេះ ដើម្បីសម្ភាសបានឡើយ។ សរុបមានប្រជាពលរដ្ឋចំនួន ៨២ គ្រួសារត្រូវបានសម្ភាស ហើយគ្រប់ដៃគូទាំងអស់ ដែលមានពេលឱ្យសម្ភាស បានចែករំលែកពីទស្សនៈយល់ឃើញ និងបទពិសោធន៍របស់ពួកគេជាចំហ។

ដោយសារតែសំណាកគំរូរបស់គ្រួសារជនជាតិដើមភាគតិច ដែលត្រូវបានសម្ភាសមានទំហំតូច គេពុំអាចទាញចេញនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលក្ខណៈស្ថិតិ ពាក់ព័ន្ធនឹងអត្រានៃការជាប់បំណុលរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលត្រូវបានអង្កេតនេះឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ផ្អែកទៅតាមការពិភាក្សាក្រុម ការសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ និងការសម្ភាសជាមួយគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជា ជាមួយអ្នកចងការប្រាក់ គេអាចទាញចេញនូវទិដ្ឋភាពទូទៅអំពីកម្រិតនៃការជាប់បំណុលរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ធៀបជាមួយនឹងប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរបាន។

តារាងទី ១ តារាងសង្ខេបបង្ហាញពីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព (គិតត្រឹមខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧)[5]

ល.រ	ទីតាំង				ឈ្មោះសហគមន៍	ក្រុមជាតិពន្ធុ	ចំនួនសមាជិក	ចំនួនគ្រួសារ
	ខេត្ត	ស្រុក	ឃុំ	ភូមិ				
១	រតនគិរី	អូរជុំ	អូរជុំ	ល្អឺនក្រែន	ល្អឺនក្រែន	ទំពួន	493	135
២	រតនគិរី	កូនមុំ	តឺន	ឡាអិន	ឡាអិន	ទំពួន	828	214
៣	រតនគិរី	អូរជុំ	ប៉ូយ	ក្រឡា	ក្រឡា	គ្រឹង	758	205
៤	រតនគិរី	អូរជុំ	អូរជុំ	ល្អឺនជង	ល្អឺនជង	ទំពួន	486	96
៥	រតនគិរី	អូរជុំ	អូរជុំ	ពីរ	ពីរ	គ្រឹង	680	165
៦	រតនគិរី	អូរជុំ	ប៉ូយ	តាង៉ាច	តាង៉ាច	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង
៧	រតនគិរី	អូរជុំ	ប៉ូយ	កងកុយ	កងកុយ	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង
៨	រតនគិរី	អូរជុំ	ប៉ូយ	ក្រេះ	ក្រេះ	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង
៩	រតនគិរី	អូរជុំ	ប៉ូយ	កាន់ឈឹង	កាន់ឈឹង	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង
	សរុប	២ ស្រុក	៣ ឃុំ	៩ ភូមិ	៩ សហគមន៍		(3245)	(815)
១០	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	អូររណា	អូររណា	ពូង	373	80
១១	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	អូររណា	អូររណា	ពូង	123	27
១២	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	ហ្គាទី	ហ្គាទី	ពូង	215	45
១៣	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	ស្រែខ្ទុម	ស្រែខ្ទុម	ពូង	404	93

[5] ព័ត៌មានលម្អិតអាចរកបានក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី ៤។

១៤	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	ស្រែល្វី	ស្រែល្វី	ព្នង	127	31
១៥	មណ្ឌលគិរី	អូររាំង	សែនមនោរម្យ	អណ្តូងក្រឡឹង	អណ្តូងក្រឡឹង	ព្នង	453	102
១៦	មណ្ឌលគិរី	សែនមនោរម្យ	រមនា	ពូត្រុំ	ពូត្រុំ	ព្នង	875	116
	សរុប	**៣ ស្រុក**	**៤ ឃុំ**	**៧ ភូមិ**	**៧ សហគមន៍**		**2570**	**494**

១៧	ក្រចេះ	សំបូរ	អូរគ្រៀង	ពន្ទជា	ពន្ទជា	ព្នង	546	132
១៨	ក្រចេះ	សំបូរ	អូរគ្រៀង	អូរកក់	អូរកក់	ព្នង	129	37
	សរុប	**១ ស្រុក**	**១ ឃុំ**	**២ ភូមិ**	**២ សហគមន៍**		**675**	**169**
	សរុបរួម	**៦ ស្រុក**	**៨ ឃុំ**	**១៨ ភូមិ**	**១៨ សហគមន៍**		**(6490)**	**(1478)**

តារាងទី ២ សង្ខេបសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលត្រូវបានសិក្សា

ល.រ	**ទីតាំង**				**ឈ្មោះសហគមន៍**	**ក្រុមជាតិពន្ធុ**
	ខេត្ត	**ស្រុក**	**ឃុំ**	**ភូមិ**		
១	រតនគិរី	អូរជុំ	អូរជុំ	ល្អឺនក្រែន	ល្អឺនក្រែន	ទំពួន
២	រតនគិរី	កូនមុំ	តឺន	ឡាអិន	ឡាអិន	ទំពួន
៣	រតនគិរី	អូរជុំ	អូរជុំ	ល្អឺនជង	ល្អឺនជង	ទំពួន
៤	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	អូររណោ	អូររណោ	ព្នង
៥	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែព្រះ	អូរប្រា	អូរប្រា	ព្នង
៦	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	ស្រែខ្ទុម	ស្រែខ្ទុម	ព្នង

៧	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	ស្រែល្វី	ស្រែល្វី	ព្នង
៨	មណ្ឌលគិរី	អូររាំង	សែនមនោរម្យ	អណ្ដូងក្រឡឹង	អណ្ដូងក្រឡឹង	ព្នង
៩	មណ្ឌលគិរី	សែនមនោរម្យ	រមនា	ពូត្រុំ	ពូត្រុំ	ព្នង
១០	ក្រចេះ	សំបូរ	អូរគ្រៀង	ពន្ធជា	ពន្ធជា	ព្នង

នៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចមួយ មានអ្នកចងការប្រាក់ឯកជនម្នាក់ស្ម័គ្រចិត្តឆ្លើយសំណួរពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ដល់កម្ចីចងការដល់អ្នកភូមិ។ លើសពីនេះ ក៏មានការសម្ភាសដាច់ដោយឡែកជាមួយនឹងសមាជិកគណៈកម្មការ និងប្រធានក្រុមសន្សំជាច្រើននាក់ ក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានការបង្កើតក្រុមសន្សំប្រាក់ផងដែរ។

បន្ថែមពីលើការចុះប្រមូលព័ត៌មានដល់មូលដ្ឋាន តាមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ក៏មានការសម្ភាសជាមួយនឹងតំណាងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនៅក្នុងខេត្តទាំងបី ពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយ និងបទពិសោធន៍របស់ពួកគេ ក្នុងការផ្ដល់កម្ចីដល់សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ធៀបនឹងសហគមន៍ជនជាតិខ្មែរ។ នៅតាមទីរួមខេត្តនីមួយៗ ក៏មានការសម្ភាសជាមួយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារធំៗ ដែលធ្វើការងារជាមួយសហគមន៍ជនបទផងដែរ។

បន្ទាប់ពីទីប្រឹក្សាបានរៀបចំព្រាងរបាយការណ៍នេះរួច សេចក្ដីព្រាងនេះត្រូវបានដាក់ជូនក្រសួង និងអ្នកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗ ដើម្បីផ្ដល់ជាយោបល់។ OHCHR បានបញ្ចូលយោបល់ពាក់ព័ន្ធ ដែលមានការផ្ទៀងផ្ទាត់បញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវ ទៅក្នុងសេចក្ដីព្រាងចុងក្រោយនៃរបាយការណ៍នេះ។

៣. សាវតារ

៣.១ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងសិទ្ធិដីធ្លីរបស់ពួកគេ

មូលដ្ឋានគតិយុត្តិ ដើម្បីផ្តល់ការទទួលស្គាល់ដល់សិទ្ធិដីធ្លីរបស់សហគមន៍ជនជាតិជាតិដើមភាគតិចត្រូវបានដាក់ចេញក្នុងច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ ២០០១[6]។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រផ្អែកតាមសហគមន៍ ដើម្បីផ្តល់ឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនូវសិទ្ធិដីធ្លីសម្រាប់ប្រើប្រាស់ជាសមូហភាព។ ខុសពីម្ចាស់ដីឯកជន ដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីឯកជនរបស់ខ្លួន ដោយប្រើប្រាស់ដំណើរការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាប្រព័ន្ធ ឬដាច់ដោយដុំ សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ពុំត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យលក់ដីរបស់ពួកគេ (លើកលែងតែសម្រាប់លក់ឱ្យសមាជិកសហគមន៍ដូចគ្នា ឬប្រើប្រាស់ដីសហគមន៍នេះជាវត្ថុបញ្ចាំឡើយ។

ផ្អែកតាមបទពិសោធន៍ ដែលទទួលបានក្នុងអំឡុងពេលចុះបញ្ជីសាកល្បងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួនបី ដែលត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាននៃក្រុមប្រឹក្សាគោលនយោបាយដីធ្លីកាលពីឆ្នាំ ២០០៤[7] ក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តិដែលកំពុងចូលជាធរមាននេះ ត្រូវបានអនុវត្តតាមរយៈ "គោលនយោ-បាយស្តីពីការចុះបញ្ជី និងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅកម្ពុជា" ក្នុងឆ្នាំ ២០០៩។ ក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តិនេះត្រូវបានចែងលម្អិតបន្ថែមទៀត ដោយអនុក្រឹត្យលេខ ៨៣ ស្តីពី "នីតិវិធីស្តីពីការចុះបញ្ជីដីរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច" (ឆ្នាំ ២០០៩)។ អនុក្រឹត្យនេះអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្ទេរដីឯកជនរបស់រដ្ឋ ដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ បន្ថែមពីលើសិទ្ធិសមូហភាពដែលកំពុងមានស្រាប់ ដូចជាសិទ្ធិតាំងទីលំនៅ សិទ្ធិធ្វើកសិកម្ម និងការបម្រុងទុកដីសម្រាប់កសិកម្មពនេចរ អនុក្រឹត្យនេះក៏ផ្តល់ឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនូវសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីកប់សព និងដីអារក្សរបស់ពួកគេផងដែរ។ ខណៈពេលដែលប្រភេទនៃការប្រើប្រាស់ដីដទៃទៀតពុំមានកំណត់ទំហំ ផ្ទៃដីអារក្ស និងផ្ទៃដីសម្រាប់កប់សពត្រូវបានកំហិតត្រឹមតែ ៧ ហិចតា សម្រាប់សហគមន៍នីមួយៗតែប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ ដីរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំងអស់ ដែលបំពេញលក្ខណៈសម្បត្តិសមស្រប ដើម្បីទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដី ត្រូវបានបែងចែកជាប្រាំប្រភេទ រួមមាន ដីលំនៅដ្ឋាន ដីកសិកម្មឬវាលស្រែ ដីបម្រុង (សម្រាប់កសិកម្មពនេចរ ឬសម្រាប់បែងចែកទៅឱ្យគ្រួសារថ្មីៗ នាពេលអនាគត) ដីកប់សព និងព្រៃអារក្ស។ ចំណុចគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ផ្ទៃដីនេះពុំបានរាប់បញ្ចូលព្រៃដែលមានទំហំធំ តំបន់សម្រាប់ប្រមូលអនុផលព្រៃឈើ ឬស្ទឹងបឹងបួរនោះឡើយ។ ជាធម្មតា ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពបញ្ចូលប្រភេទក្បាលដីផ្សេងៗ ដូចបែងចែកជាប្រាំប្រភេទខាងលើនេះ ចន្លោះពី ២០ ទៅ ៧០ ក្បាលដី។

[6] ច្បាប់ភូមិបាល ឆ្នាំ ២០០១ (មាត្រា ២៣ កថាខណ្ឌ ១) ឱ្យនិយមន័យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច គឺជាក្រុមមនុស្សដែលរស់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលសមាជិកទាំងអស់បង្ហាញនូវការឯកភាពនៃជាតិពន្ធុ សង្គមវប្បធម៌ និងសេដ្ឋកិច្ចប្រតិបត្តិរបៀបរស់នៅតាមប្រពៃណី និងដាំដុះលើដីដែលខ្លួនកាន់កាប់ទៅតាមក្បួនខ្នាតទំនៀមទម្លាប់នៃការប្រើប្រាស់ជាសមូហភាព។

[7] សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងតំបន់សាកល្បង៖ ល្មីនក្រែន និងឡាអិន ក្នុងខេត្តរតនគិរី និងអណ្តូងក្រឡឹង ក្នុងខេត្តមណ្ឌលគិរី។

ជំហានដ៏សំខាន់មួយ ដើម្បីឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច អាចទទួលបានសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីប្រកបដោយសុវត្ថិភាព ត្រូវបានសម្រេចតាមរយៈការអនុម័តលើសារាចរណ៍អន្តរក្រសួងស្តីពីវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន ដែលចេញដោយក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ កាលពីឆ្នាំ ២០០១។ វិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន ដែលចេញដោយអភិបាលខេត្ត ហាមឃាត់មិនឱ្យមានការលក់ ជួល ទន្រ្ទាន ឬផ្ទេរដី ដែលទាមទារដោយសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនោះឡើយ។ វិធានការនេះក៏ផ្តល់ឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច នូវសិទ្ធិប្រើប្រាស់វិធានការតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីការពារសិទ្ធិប្រពៃណីរបស់ពួកគេផងដែរ។ វិធានការការពារអាចប្រកាសបានតែដោយអភិបាលខេត្ត បន្ទាប់ពីមានការដាក់ពាក្យសុំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍ ទៅកាន់មន្ទីររៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្មសូរិយោដី និងសំណង់ តាមខេត្តសាមីតែប៉ុណ្ណោះ។

ដំណើរការ ដើម្បីទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពបែងចែកជាបីដំណាក់កាលសំខាន់ៗ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងក្រសួងផ្សេងៗគ្នា ឆ្លងកាត់តាមជំហាន ដូចខាងក្រោម៖

ជំហានទី ១ ស្វ័យអត្តសញ្ញាណកម្ម ការវាយតម្លៃ និងការកំណត់ពីជនជាតិដើមភាគតិច ដោយក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ

ជំហានទី ២ ការរៀបចំលក្ខន្តិកៈ និងការចុះបញ្ជីជានីតិបុគ្គលបន្ទាប់ពីបានទទួលការយល់ព្រមពីក្រសួងមហាផ្ទៃ

ជំហានទី ៣ ការចុះបញ្ជីដី ដោយក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់

មានជនជាតិភាគតិចប្រមាណជា ៤៥៥ សហគមន៍[8] កំពុងមានវត្តមាននៅកម្ពុជា ដែលក្នុងនោះ ១៤១ សហគមន៍បានទទួលការទទួលស្គាល់ពីក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និង ១២៨ សហគមន៍ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយក្រសួងមហាផ្ទៃ (គិតត្រឹមខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៨)។

គិតត្រឹមចុងឆ្នាំ ២០១៦ មានជនជាតិដើមភាគតិចសរុប ៤៩ សហគមន៍បានដាក់ពាក្យសុំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ដែលក្នុងនោះមានពាក្យសុំចំនួន ៤៣ ត្រូវបានទទួលយក (ពាក្យសុំចំនួន ៣ ត្រូវបានបដិសេធចោល ក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ និង ៣ ទៀតត្រូវបានបដិសេធចោល ក្នុងខេត្តព្រះវិហារ)។ ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួន ៤៣ សហគមន៍បានទទួលវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន។ គិតត្រឹមខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៨ មានសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួន ២៤ ក្នុងខេត្តចំនួន ៤ គឺខេត្តរតនគិរីមានចំនួន១៣សហគមន៍ ខេត្តមណ្ឌលគិរីមានចំនួន៦សហគមន៍ ខេត្តស្ទឹងត្រែងចំនួន១សហគមន៍ និងខេត្តក្រចេះមានចំនួន៤សហគមន៍ដែលបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពរបស់ខ្លួន។

[8] បើតាមការប៉ាន់ប្រមាណដែលធ្វើឡើងដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលធ្វើការងារជាមួយនឹងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។

៣.២ លទ្ធភាពទទួលបានឥណទាននៅតាមតំបន់ជនបទ

កន្លងមក ការទទួលបានឥណទាននៅតាមតំបន់ជនបទធ្វើឡើង តាមរយៈប្រភពមិនផ្លូវការ។ អ្នកចងការប្រាក់ឯកជន និងសាច់ញាតិ បំពេញតួនាទីយ៉ាងសំខាន់។ ដោយសារតែអ្នកចងការប្រាក់ឯកជនទាមទារការប្រាក់ខ្ពស់ពេក ដែលជារឿយៗអាចមានរហូតដល់ ២០% ក្នុងមួយខែ សម្រាប់កម្ចីរយៈពេលខ្លី កម្ចីទាំងនេះត្រូវការចំណាយខ្ពស់ ហើយត្រូវបានប្រើប្រាស់តែសម្រាប់ករណីបន្ទាន់តែប៉ុណ្ណោះ។ លើសពីនេះមានប្រជាពលរដ្ឋ ដែលរស់នៅជនបទតិចគ្រួសារប៉ុណ្ណោះ ដែលមានលទ្ធភាពផ្តល់វត្ថុបញ្ចាំ ដើម្បីអាចទទួលបានកម្ចីពីធនាគារផ្លូវការបាន។

ស្ថានភាពនេះមានការប្រែប្រួលគួរឱ្យកត់សម្គាល់។ បច្ចុប្បន្ននេះ វិស័យធនាគារផ្លូវការបានពង្រីកខ្លួនដល់តំបន់ជនបទ ដែលអាចផ្តល់ឱ្យប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ដែលរស់នៅតាមតំបន់ជនបទនូវលទ្ធភាពប្រសើរជាងមុនក្នុងការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមានសាខានៅគ្រប់ទីរួមខេត្តទាំងអស់ គ្រប់ទីរួមស្រុកទាំងអស់ និងសូម្បីតែនៅតាមឃុំធំៗមួយចំនួន។

ជាទូទៅ គ្រួសារនៅតំបន់ជនបទមានជម្រើសទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុពីប្រភពផ្សេងៗជាច្រើន ជាពិសេសៈ

- ធនាគារ / គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
- ក្រុមសន្សំភូមិ
- អ្នកចងការប្រាក់ឯកជន
- សាច់ញាតិ / មិត្តភក្តិ / អ្នកជិតខាត
- អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល
- ឈ្មួញ

វិស័យធនាគារនៅកម្ពុជាមានការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សនៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០១៦ ប្រព័ន្ធធនាគារនៅកម្ពុជាមានធនាគារពាណិជ្ជចំនួន ៣៧ ធនាគារឯកទេសចំនួន ១៥ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចំនួន ៧០ (ក្នុងនោះមានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ដែលអាចទទួលប្រាក់បញ្ញើបានចំនួន ៧) ប្រតិបត្តិករឥណទានជនបទចំនួន ១៧០ ក្រុមហ៊ុនភតិសន្យាចំនួន ១២ ក្រុមហ៊ុនការិយាល័យឥណទានចំនួន ១ អ្នករៀបចំឯកសារជាភាគីទី៣ ចំនួន ៨ ការិយាល័យតំណាងធនាគារបរទេសចំនួន ៧ និងអ្នកប្តូរប្រាក់ចំនួន ២.២២១ នាក់[9]។

ក្នុងឆ្នាំ ១០១២ ការិយាល័យឥណទានកម្ពុជា (CBC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាការិយាល័យឥណទានឯកជន ដែលទទួលបានការគាំទ្រពេញទំហឹងពីធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (NBC) សមាគមធនាគារនៅកម្ពុជា (ABC) សមាគមមី

[9] ប្រភពៈ របាយការណ៍ប្រចាំ ២០១៦ នៃធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា។

ក្រុហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជា (CMA) និងសាជីវកម្មហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ (IFC) ដើម្បីផ្តល់ការគាំទ្រដល់វិស័យធនាគារកម្ពុជា។ តួនាទីមួយ ក្នុងចំណោមតួនាទីជាច្រើនរបស់ការិយាល័យនេះ គឺការបង្កើតនូវប្រព័ន្ធទិន្នន័យស្តីពីកម្ចីឯកជន។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធទិន្នន័យ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យភាពអាចជឿទុកចិត្តបានរបស់អតិថិជន ក៏ដូចជាប្រវត្តិខ្ចីកម្ចីរបស់ពួកគេ។

ធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ បានបន្តពង្រីកប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួនដល់តំបន់ជនបទ ហើយស្របពេលជំណាលគ្នាធ្វើឱ្យមានការងាកចេញពីការរកសេវាពីអ្នកផ្តល់សេវាហិរញ្ញវត្ថុក្រៅផ្លូវការ ទៅវិស័យផ្លូវការវិញ។ ឥទ្ធិពលរបស់អ្នកចងការប្រាក់ឯកជនមានការថយចុះយ៉ាងច្រើន។ បច្ចុប្បន្ននេះ សូម្បីតែប្រជាពលរដ្ឋនៅតំបន់ជនបទក៏អាចមានលទ្ធភាពល្អប្រសើរក្នុងការទទួលបានសេវាជានាផ្លូវការផងដែរ។ នេះគឺជាអ្វីដែលកើតមានឡើង ដោយសារតែគ្រប់ធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុដែលផ្តល់កម្ចីដល់អ្នកភូមិតាមតំបន់ជនបទទាំងអស់ សុទ្ធតែមានភ្នាក់ងារជិះម៉ូតូចុះមកដល់តាមភូមិតែម្តង។

ក្រុមសន្សំភូមិត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅតាមភូមិជាច្រើននៅកម្ពុជា។ ក្រុមសន្សំភូមិបំពេញនាទីជាស្ថាប័នផ្តល់កម្ចីខ្នាតតូចនៅកម្រិតភូមិ ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអ្នកភូមិខ្លួនឯង (ភាគច្រើនទទួលបានការគាំទ្រដំបូងៗពីគម្រោង ឬអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល)។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ដោយសារតែក្រុមសន្សំនេះតម្រូវឱ្យសមាជិកដាក់ប្រាក់សន្សំក្នុងចំនួនមួយជាក់លាក់ ប្រាក់បញ្ញើជារួមនៅមានកម្រិតតិចតួច ដែលធ្វើឱ្យកម្រិតនៃការផ្តល់ឥណទានក៏មានកម្រិតទាបផងដែរ។ ជាធម្មតា សំណើសុំខ្ចីកម្ចី គឺច្រើនជាងចំនួនប្រាក់ដែលក្រុមអាចផ្តល់ជូនបាន។ ដូច្នេះ ក្រុមសន្សំភូមិជារឿយៗពុំអាចផ្តល់កម្ចីក្នុងចំនួនដែលត្រូវការឱ្យចំពេលដែលគេត្រូវការនោះឡើយ។ លើសពីនេះ កម្ចីពីក្រុមសន្សំភូមិនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាកម្ចីខ្នាតតូចសម្រាប់គ្រួសារ និងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងស្ថានភាពបន្ទាន់ជាជាងសម្រាប់យកទៅអភិវឌ្ឍន៍ដីធ្លី និងសម្រាប់ការវិនិយោគពិតប្រាកដ។

កន្លងមក អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបានបំពេញតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការផ្តល់ឥណទានខ្នាតតូច។ ដោយសារតែរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមានគោលបំណងធ្វើនិយ័តកម្មលើវិស័យធនាគារ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាច្រើនបានចុះបញ្ជីជាគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ។ បច្ចុប្បន្ននេះអង្គការដទៃទៀតកំពុងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែច្រើនជាងមុនលើសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ ប៉ុន្តែលែងផ្តល់កម្ចីទៀត។

ឈ្មួញបំពេញតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការផ្តល់សាច់ប្រាក់ដល់កសិករនៅតាមតំបន់ជនបទរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ សម្រាប់ដំណាំដែលអាចប្តូរជាសាច់ប្រាក់បាន ជារឿយៗឈ្មួញម៉ៅ "ដើមឈើ" ឬ "ស្រែចម្ការ" ទាំងមូលសម្រាប់ប្រមូលផលមុនរដូវប្រមូលផលមកដល់។ ក្នុងករណីមួយចំនួន ពួកគេទិញយកផលដែលប្រមូលបានទាំងអស់តែម្តងមុនពេលប្រមូលផលដោយធ្វើការកំណត់តម្លៃមួយថេរ ហើយពេលខ្លះផ្តល់ប្រាក់ដំបូងខ្លះជាការធានាថា កសិផលដែលប្រមូលបានត្រូវតែលក់ទៅឱ្យពួកគេ។ ការធ្វើបែបនេះ ជាការផ្ទេរហានិភ័យនៃការខកខានពុំបានប្រមូលផលពីកសិករ ទៅឱ្យឈ្មួញ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងពេលជាមួយគ្នា វាក៏កាត់បន្ថយប្រាក់ចំណូលដែលទទួលបានពីស្រែចម្ការផងដែរ ដោយសារតែជា

រឿយៗតម្លៃដែលផ្តល់ដោយឈ្មួញនេះ គឺទាបជាងតម្លៃលើទីផ្សារ។ លើសពីនេះ ឈ្មួញមួយចំនួនក៏បានផ្តល់ជាកម្ចីសម្រាប់ទិញគ្រាប់ពូជ ជី និងថ្នាំកសិកម្មផងដែរ។ ជារឿយៗ កម្ចីត្រូវបានសងតាមរយៈការលក់ដំណាំទៅឱ្យឈ្មួញដែលផ្តល់កម្ចី។ ការអនុវត្តបែបនេះផ្តល់ឱ្យកសិករនូវសាច់ប្រាក់តិចតួចតែប៉ុណ្ណោះ សម្រាប់វិនិយោគក្នុងផលិតកម្មកសិកម្មរបស់ខ្លួន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ចំនួនប្រាក់ដែលផ្តល់ដោយឈ្មួញនេះ អាចជួយឱ្យកសិករដោះស្រាយបញ្ហាខ្វះប្រាក់ចំណូលពីរដូវមួយទៅរដូវមួយទៀតបាន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ចំនួនប្រាក់ទាំងមូលគឺតិចតួចពេក ដែលមិនអាចយកទៅធ្វើការវិនិយោគធំដុំបាន។

៣.៣ បំណុល និងការជាប់បំណុលនៅកម្ពុជា

ពុំមានការសិក្សា ឬការអង្កេតស៊ីជម្រៅច្រើន ត្រូវបានធ្វើឡើងអំពីបញ្ហាបំណុល និងបញ្ហាជាប់បំណុលនៅកម្ពុជាឡើយ។ បើតាមការអង្កេតសង្គម សេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០១៥ មានគ្រួសារកម្ពុជា ដែលត្រូវបានសាកសួរ តែប្រហែលជា ៣៨% តែប៉ុណ្ណោះដែលរាយការណ៍ថា ពួកគេជាប់បំណុលក្នុងឆ្នាំ ២០១៥។ នៅតំបន់ជនបទរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ៤៣% នៃគ្រួសារដែលត្រូវបានសាកសួរបានលើកឡើងថាកំពុងជាប់បំណុលគេ បើធៀបនឹងក្រោម ១០% នៃគ្រួសារនៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ ជារួមចំនួនគ្រួសារដែលជាប់បំណុលមានការកើនឡើង ២២% បើធៀបនឹងឆ្នាំមុន។

លើសពីនេះ ចំនួនប្រាក់កម្ចីដែលមិនទាន់សងគិតជាមធ្យមក៏មានការកើនឡើងផងដែរ ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ជាពិសេសនៅតំបន់ជនបទ ចំនួនប្រាក់កម្ចីដែលនៅមិនទាន់សងមានការកើនឡើងទ្វេដង ចន្លោះពីឆ្នាំ ២០១១ ដល់ ឆ្នាំ ២០១៥។

តារាងទី ៣ ចំនួនប្រាក់កម្ចី ដែលមិនទាន់សង គិតជាមធ្យម[10]

		២០១១	២០១២	២០១៣	២០១៤	២០១៥
ប្រទេសកម្ពុជា (ជារួម)	គិតជាពាន់រៀល	២.២៦៤	២.៧៦២	៣.៩៥២	៤.០៤៣	៥.១៥៧
	សមមូលជាដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក	*៥៦៦*	*៦៩១*	*៩៨៨*	*១.០១១*	*១.២៨៩*
ទីក្រុងភ្នំពេញ	គិតជាពាន់រៀល	៦.៤៨៨	៣.៨០១	៥.៣៩៤	៦.៥៨២	១០.២៧០

[10] ប្រភព៖ ការអង្កេតសង្គមសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៥ ដែលធ្វើឡើងដោយក្រសួងផែនការ/វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (២០១៦)។

	សមមូលជាដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក	*១.១២២*	*៩៥០*	*១.៣៤៩*	*១.៦៤៦*	*២.៥៦៨*
តំបន់ប្រជុំជនដទៃទៀត	គិតជាពាន់រៀល	៤.៦២២	៦.៧៧១	៩.៨៥៧	៦.៨៩៦	៨.៨៧៣
	សមមូលជាដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក	*១.១៥៦*	*១.៦៩៣*	*២.៤៦៤*	*១.៧២៤*	*២.២១៨*
តំបន់ជនបទដៃទៀត	គិតជាពាន់រៀល	១.៩១៣	២.២៧៤	៣.៣៦៣	៣.៦០៩	៤.៦០០
	សមមូលជាដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក	*៤៧៨*	*៥៦៩*	*៨៤១*	*៩០២*	*១.១៥០*

ជារួម អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបំពេញតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងនាមជាអ្នកផ្តល់កម្ចី។ ដោយហេតុថា កាលពីពេលថ្មីៗនេះមានអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាច្រើនបានចុះបញ្ជីជាគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ វិស័យធនាគារផ្លូវការជាអ្នកផ្តល់កម្ចីភាគច្រើននៅតំបន់ជនបទក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០១៥ ដោយសារតែរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមានគោលលបំណងរៀបចំវិស័យធនាគារឱ្យក្លាយជាវិស័យដែលមានលក្ខណៈផ្លូវការ និងធ្វើនិយ័តកម្មលើវិស័យនេះ ភាគរយនេះទំនងជានឹងមានការកើនឡើងបន្ថែមទៀតក្នុងឆ្នាំ ២០១៦ និង ២០១៧។

ប្រភពនៃកម្ចីរបស់ប្រជាពលរដ្ឋតាមតំបន់ជនបទនៅកម្ពុជាត្រូវបានបង្ហាញដោយសង្ខេប ក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

តារាងទី ៤ បំណុលដែលមិនទាន់សង គិតជាមធ្យមបែងចែកទៅតាមប្រភពកម្ចីក្នុងតំបន់ជនបទនៅកម្ពុជា (គិតជាភាគរយ)[11]

ប្រភពកម្ចី	២០១១	២០១២	២០១៣	២០១៤	២០១៥
សាច់ញាតិនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា	១៨,២	១៦,៣	១០,៤	១១,១	៥,៩
សាច់ញាតិនៅក្រៅប្រទេស	១,៦	០,៥	០,៩	០,៨	១,៦
មិត្តភក្តិ / អ្នកជិតខាង	៦,៣	៥,៤	៣,៤	៣,៧	១,៧
អ្នកចងការប្រាក់	១៣,៩	១៩,៤	១៤,៨	១១,៨	១១,៣
ឈ្មួញ	១,៥	០,៨	១,៤	១,៩	១,២
ម្ចាស់ដី	០,១	០,១	០,០	០,០	០,០
និយោជក់	០,១	០,១	០,៣	០,៨	០,១

[11] ប្រភព៖ ការអង្កេតសង្គមសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៥ ដែលធ្វើឡើងដោយក្រសួងផែនការ/វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (២០១៦)។

ធនាគារ / គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ	១៥,៥	២៤,០	៣៣,៩	៤៧,៩	៥៦,៦
អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល	៤០,៥	៣២,១	៣៤,២	២១,៩	២០,៦
ដទៃទៀត	២,៣	១,៣	០,៧	០,៩	១,០
សរុប	១០០	១០០	១០០	១០០	១០០

ការទទួលបានកម្ចីតាមរយៈប្រភពក្រៅផ្លូវការ ដូចជាអ្នកចងការប្រាក់ឯកជនមានការថយចុះនៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ដោយសារតែប្រជាពលរដ្ឋនៅតំបន់ជនបទកាន់តែអាចទទួលបានសេវាពីធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាដោយសារតែអត្រាការប្រាក់ ដែលគិតដោយគ្រឹះស្ថានធនាគារផ្លូវការ បានថយចុះបន្តិចម្តងៗ។ បើតាមធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា[12] អត្រាការប្រាក់របស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុថយចុះពី ៣៦% ក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ មកនៅ ២៣,៥% ក្នុងមួយឆ្នាំ ២០១៥។ ក្នុងខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៧ អត្រាការប្រាក់សម្រាប់កម្ចី ដែលផ្តល់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុត្រូវបានរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាកំណត់ខ្ពស់បំផុតត្រឹម ១,៥% ក្នុងមួយខែតែប៉ុណ្ណោះ (១៨% ក្នុងមួយឆ្នាំ)។ លើសពីនេះគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានចាប់ផ្តើមផ្តល់កម្ចីដល់គ្រួសារនីមួយៗ ដោយប្រើប្រាស់ការទទួលខុសត្រូវជាក្រុម ពោលគឺមិនចាំបាច់មានការផ្តល់វត្ថុបញ្ចាំដូចមុនៗ ដូចជាប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីនោះឡើយ។

ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាជាប់បំណុលរបស់គ្រួសារខ្មែរជនបទនៅជនបទវិញ ការសិក្សារបស់គម្រោងជាច្រើនបង្ហាញពីទិន្នន័យដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានេះ។ ដើម្បីប្រើប្រាស់ទិន្នន័យដែលអាចយកមកធ្វើការប្រៀបធៀបគ្នាបាន អ្នករៀបចំរបាយការណ៍នេះបានធ្វើការវាយតម្លៃល្អិតល្អន់លើទិន្នន័យ ដែលអាចទទួលបានពីការអង្កេតដើមគ្រា ជាមួយនឹងគ្រួសារខ្មែរដែលមានជីវភាពក្រីក្រដែលរស់នៅលើដីសម្បទានសង្គមកិច្ច[13]។ សម្រាប់ការសិក្សាដើមគ្រាទាំងពីរនេះ ប្រជាពលរដ្ឋដែលទទួលបានដីចំនួន ២.១៧៣ គ្រួសារ ត្រូវបានសម្ភាសក្នុងទីតាំងដីសម្បទានសង្គមកិច្ចចំនួន ១៧ ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង កំពង់ស្ពឺ កំពង់ធំ ក្រចេះ និងត្បូងឃ្មុំ។

មានប្រជាពលរដ្ឋដែលត្រូវបានសម្ភាសក្នុងភាគរយមួយខ្ពស់ បញ្ជាក់ថាកំពុងជាប់បំណុល និងជាប់កម្ចី។

តារាងទី ៥ សង្ខេបពីបន្ទុកបំណុលរបស់គ្រួសារក្នុងទីតាំងដីសម្បទានសង្គមកិច្ចទាំង ១៧

ដីសម្បទានសង្គមកិច្ច	ខេត្ត	ភាគរយនៃគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស ដែលកំពុងជាប់បំណុល និងជាប់កម្ចី
ទិព្វ ១	កំពង់ធំ	៧៤,៦%
ទិព្វ ២	កំពង់ធំ	៨៥,៧2%
ជា	ក្រចេះ	៦៧,៥%

[12] ប្រភព៖ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ២០១៦ នៃធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា។

[13] ការអង្កេតដើមគ្រាសម្រាប់គម្រោង ILF ដំណាក់កាលទី I និងដំណាក់កាលទី II (ឯកសារផ្ទៃក្នុង) ធ្វើឡើងដោយ GIZ (២០១៥ & ២០១៦)។

ថ្មី	ក្រចេះ	៥៨,៦%
ចំបក់	ក្រចេះ	៨៣,៧%
ចំបក់-ចង្រ្កង ១	ក្រចេះ	៧០,៦%
ចំបក់-ចង្រ្កង់ ២	ក្រចេះ	៦៨,៨%
ដាំ ក្រវៀន	ត្បូងឃ្មុំ	៦៩,៥%
គិរី អភិវឌ្ឍន៍	កំពង់ឆ្នាំង	៦៩,៨%
ខ្សាច់ ស	កំពង់ឆ្នាំង	៦៧,៣%
ចំបក់ ក្រៀល	កំពង់ឆ្នាំង	៦៧,៥%
សុខ សែនជ័យ	កំពង់ឆ្នាំង	៧០,៤%
ព្រៃធំ	កំពង់ស្ពឺ	៧៤,១%
សុជាតិ	កំពង់ធំ	៧៨,០%
ប្រាំងបាក់	កំពង់ធំ	៦៥,៨%
សែនសិរីមង្គល	កំពង់ធំ	៨៣,៨%
កំពង់ដំរី/ដំរីផុង	ក្រចេះ	៦៩,៣%

តារាងទី ៦ ចំនួនប្រាក់បំណុលគិតជាមធ្យមក្នុងមួយគ្រួសារ

ដីសម្បទានសង្គមកិច្ច	ចំនួនប្រាក់បំណុលគិតជាមធ្យមក្នុងមួយគ្រួសារ [គិតជារៀល]	ចំនួនប្រាក់បំណុលគិតជាមធ្យមក្នុងមួយគ្រួសារ [គិតជាដុល្លារ]	ចំនួនបំណុលច្រើនជាងគេក្នុងមួយគ្រួសារ [គិតជារៀល]
ទិពូ ១	១.៤០០.៨៣៧	៣៥០	១៨.០០០.០០០
ទិពូ ២	៣.៣១៥.៨០០	៨២៩	១៨.៤០០.០០០
ដា	១.៣៧៥.៨០០	៣៤៤	១២.៥០០.០០០
ថ្មី	១.០៥៨.២០០	២៦៥	៤.០០០.០០០
ចំបក់	២.១២១.១០០	៥៣០	១៦.០០០.០០០
ចំបក់-ចង្រ្កង ១	២.០៣៨.២៥៣	៥១០	២០.០០០.០០០
ចំបក់-ចង្រ្កង់ ២	២.៤០៦.៣២៨	៦០២	១០.០០០.០០០
ដាំ ក្រវៀន	២.០២៥.២៧៧	៥០៦	១៥.២០០.០០០
គិរី អភិវឌ្ឍន៍	៣.២៧៩.១៤៨	៨២០	៥៨.០០០.០០០
ខ្សាច់ ស	៤.០៧៤.៥៣៣	១.០១៩	៦៨.០០០.០០០
ចំបក់ ក្រៀល	៣.៩១៦.៨៩៦	៩៧៩	១០៥.០០០.០០០

សុខ សែនជ័យ	២.៥៩៤.១៤៣	៦៤៩	១00.000.000
ព្រែជំ	២.២៥៨.២៧៩	៥៦៥	១២0.000.000
សុជាតិ	៦.៣២២.៥00	១.៥៨១	៤៨.000.000
ច្រាំងបាក់	៣.0៣២.000	៧៥៨	១0.000.000
សែនសិរីមង្គល	៣.៣១១.៧៩0	៨២៨	៣២.000.000
កំពង់ដំរី/ដំរីផុង	៦.0២២.៧៤៧	១.៥0៦	៩២.000.000

ចំនួនប្រាក់បំណុលគិតជាមធ្យមក្នុងមួយគ្រួសារ បង្ហាញពីការជាប់បំណុលក្នុងកម្រិតមួយខ្ពស់ខ្លាំងក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋដែលជាអ្នកទទួលបានដី។ បើគិតពីអត្រាការប្រាក់បច្ចុប្បន្ន ដែលគិតដោយអ្នកផ្ដល់កម្ចីផ្សេងៗ និងបើធៀបជាមួយនឹងកម្រិតនៃប្រាក់ចំណូលជាក់ស្ដែង គេអាចនិយាយយ៉ាងប្រាកដនិយមថា គ្រួសារភាគច្រើនកំពុងជាប់ក្នុងអន្ទាក់បំណុល។ ក្នុងចំណោមគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស ប្រមាណជា ៣៥% បានលើកឡើងថា ចំណាយប្រចាំខែរបស់ពួកគេលើសពីចំណូលប្រចាំខែរបស់ពួកគេកាលពីខែមុននេះ។

គ្រួសារភាគច្រើនជាប់បំណុលជាមួយនឹងអ្នកផ្ដល់កម្ចីលើសពីមួយ។ កម្ចីភាគច្រើនមានប្រភពពីអ្នកចងការប្រាក់ឯកជន និងគ្រឹះស្ថានដែលផ្ដល់ឥណទានផ្លូវការ។ អត្រាការប្រាក់ដែលគិតដោយអ្នកចងការប្រាក់ឯកជន ជារឿយៗអាចនៅចន្លោះពី ១០-២០% ក្នុងមួយខែ។ អត្រាការប្រាក់ជាមួយធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានឥណទាន គឺចន្លោះពី ២-៥% ក្នុងមួយខែ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះមានការថយចុះដោយសារតែលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិដែលទើបចេញដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

លើសពីនេះការសិក្សាស្ដីពីការជាប់បំណុលនៅកម្ពុជា[14] ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងនៅតាមភូមិមួយចំនួន ដែលមានវត្តមានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុជាច្រើន[15] បានសន្និដ្ឋានថា អតិថិជនប្រមាណ ២២% ក្នុងសំណាកគំរូ ១.៤៨០ គ្រួសារ ពុំអាចសងបំណុលបាន ឬជាប់ជំពាក់បំណុលច្រើនលើសលប់, ៥៦% "អាចសងបាន" ដែលមានន័យថា ការសងបំណុលប្រចាំខែរបស់ពួកគឺស្រូបយកប្រាក់ចំណូលប្រចាំខែរបស់ពួកគេរហូតដល់ ៧៥%។ អ្នកខ្ចីកម្ចី ១២% ត្រូវបានដាក់ចំណាត់ថ្នាក់ថា "ហានិភ័យ" និង ១០% ពុំអាចបែងចែកចំណាត់ថ្នាក់បាន ដោយសារតែពុំមានទិន្នន័យ។

ការសិក្សានេះបានកំណត់ថា ការខ្ចីកម្ចីពីច្រើនប្រភពថាជាកត្តាដ៏សំខាន់មួយ ដែលធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋជាប់បំណុលវ័ណ្ឌក។ ក្នុងចំណោមអ្នកខ្ចីកម្ចីចំនួន ១.៣២៦ នាក់ ក្នុងសំណាកគំរូនេះ ៥៦% មានកម្ចីលើសពីមួយ ២៨% មានកម្ចីចំនួនពីរ ១៣% មានកម្ចីចំនួនបី ៩% មានកម្ចីចំនួនបួន និង ៦% មានកម្ចីលើសពីបួន។

[14] វិទ្យាស្ថានកម្ពុជា ដើម្បីសិក្សាពីការអភិវឌ្ឍ (២០១៣)។ ការសិក្សាពីកត្តាដែលធ្វើឱ្យអ្នកខ្ចីកម្ចីខ្នាតតូចជាប់បំណុលវ័ណ្ឌកនៅកម្ពុជា៖ ការអង្កេតស៊ីជម្រៅលើតំបន់ដែលមានវត្តមានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុច្រើន។

[15] ការសិក្សានេះជ្រើសរើសតំបន់សម្រាប់ធ្វើការសិក្សាផ្អែកទៅតាមការគ្របដណ្ដប់ដោយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ។ មានតែភូមិដែលទទួលបានការគ្របដណ្ដប់ទាំងស្រុងដោយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុតែប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវបានវាយតម្លៃ។

៤. លទ្ធផលរកឃើញ

៤.១ សង្ខេបព័ត៌មានអំពីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែលបានចុះទៅ

នៅក្នុងជំពូកនេះ មានការបង្ហាញពីការសង្កេតឃើញសំខាន់ៗមួយចំនួនអំពីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនីមួយៗ ដែលត្រូវបានចុះជួបក្នុងខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៧ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការសិក្សានេះ។ ព័ត៌មាននេះជួយឱ្យគេយល់ពីការវាយតម្លៃទូទៅ និងសេចក្តីសន្និដ្ឋានជារួម។

ទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធស្តីពីប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ដែលត្រូវបានចេញទៅឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១៨ ត្រូវបានបង្ហាញក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី ៤។

ខេត្តរតនគិរី

១. សហគមន៍ល្អឺនក្រែន

- មានទីតាំងនៅជិតក្រុងបានលុង (៨ គីឡូម៉ែត្រ ផ្លូវស្រួលធ្វើដំណើរ ផ្លូវលំប្រវែង ១.៥ គីឡូម៉ែត្រ)
- មានគណៈកម្មការសហគមន៍ ដែលមានភាពរឹងមាំ មានសាមគ្គីភាព និងភាពចុះសម្រុងគ្នាខ្ពស់ ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិកនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនេះ
- ផ្ទៃដីដែលស្ថិតនៅក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព គឺនៅដដែល ពុំមានទំនាស់ជាមួយអ្នកខាងក្រៅ ពុំមានការទន្ទ្រានយកដី មានទំនាស់តិចតួចមួយចំនួននៅក្នុងព្រំប្រទល់ដី ដែលអាចដោះស្រាយបានសះជានៅក្នុងមូលដ្ឋានផ្ទាល់
- ដីបម្រុងត្រូវបានបែងចែកដល់សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ពុំមានដីដែលនៅសល់សម្រាប់ចែកទៅឱ្យគ្រួសារថ្មីៗឡើយ
- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពេញចិត្តខ្លាំងជាមួយនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព
- សមាជិកបានលើកឡើងថា ប្រសិនបើពុំមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនេះទេ ពួកគេប្រហែលជាត្រូវបាត់បង់ដីធ្លី និងសហគមន៍ទាំងមូលរបស់ពួកគេជាមិនខាន
- សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពុំមានបំណងលក់ដីទៅឱ្យអ្នកខាងក្រៅឡើយ
- លទ្ធភាពទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ អ្នកចងការប្រាក់ឯកជន ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាតិលក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការទទួលប្រាក់កក់ជាមុនពីឈ្មួញ ដែលមកទិញកសិផលពីពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - មានសាលាបឋមសិក្សានៅក្នុងភូមិនេះ ដែលបើកដំណើរការធម្មតា

- ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ មានអណ្តូងមួយចំនួន និងទឹកអូ ស្ទឹង
- សេវាសុខភាព៖ មណ្ឌលសុខភាពស្រុក មន្ទីរពេទ្យខេត្ត
- អគ្គិសនី៖ មានអគ្គិសនីប្រើប្រាស់តាំងពីពីរខែមុនពេលចុះទៅមកម្លេះ

២. សហគមន៍ឡាអិន

- មានទីតាំងនៅមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីក្រុងបានលុង (២៦ គីឡូម៉ែត្រ ផ្លូវងាយស្រួលទៅមក នៅសល់កំណាត់ផ្លូវលំ ៥ គីឡូម៉ែត្រ និងផ្លូវកំពុងសាងសង់)
- សហគមន៍នេះមានដីសមូហភាព ១.២១៨,៥៦ ហិចតា ដែលក្នុងនោះផ្ទៃដី ៧៣៦ ហិចតា គឺជាផ្ទៃដីបម្រុងសម្រាប់ធ្វើកសិកម្ម
- ការដឹកនាំសហគមន៍មានកម្រិតខ្សោយខ្លាំង និងមានភាពចុះសម្រុងគ្នាក្នុងសង្គមក្នុងកម្រិតមួយទាប មានបញ្ហាសង្គមជាច្រើន (ឧទាហរណ៍ ការញៀនស្រាជាដើម)
- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិករបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- មានការទន្ទ្រានយកដីពីភូមិជិតខាង
- ដីសក្ការៈមួយផ្នែកត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាដីសម្រាប់ធ្វើកសិកម្ម
- មេភូមិជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការលក់ដីទៅអ្នកខាងក្រៅ (តែទោះយ៉ាងណាទង្វើនេះមិនត្រូវបានគាំទ្រដោយអាជ្ញាធរឃុំទេ)
- សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅពេញចិត្តជាមួយនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ប្រសិនបើពុំមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនោះទេ ពួកគេអាចនឹងបាត់បង់ដីទាំងអស់
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (គ្រួសារប្រមាណពី ៧០-៨០% ជាប់កម្ចីក្រោមគម្រោងខ្ចីជាក្រុមជាមួយនឹងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចំនួនមួយ) សាច់ញាតិ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋរចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - សាលាបឋមសិក្សាទើបតែនឹងសាងសង់ដោយអង្គការ KfW
    - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ មានការលំបាក មានអណ្តូងមួយចំនួន និងទឹកទន្លេ
    - សេវាសុខភាព៖ មណ្ឌលសុខភាពស្រុក មន្ទីរពេទ្យខេត្ត
    - ពុំបានភ្ជាប់ជាមួយបណ្តាញអគ្គិសនីឡើយ

៣. សហគមន៍ល្មីនជង

- មានទីតាំងនៅជិតក្រុងបានលុង (ចម្ងាយ ១២ គីឡូម៉ែត្រ ផ្លូវទៅមកស្រួល នៅសល់ផ្លូវលំកំណាត់ចុងក្រោយ ៥ គីឡូម៉ែត្រ)

- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិករបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- មានការទន្ទ្រានដីមួយចំនួនលើដីបម្រុងទុក (ពុំដឹងពីក្រឡាផ្ទៃ ប៉ុន្តែត្រូវបានប៉ាន់ប្រមាណថាតិចជាង ១០%)
- សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅតែពេញចិត្តជាមួយនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ អ្នកចងការប្រាក់ឯកជន ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាតិ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - សាលាបឋមសិក្សាមាននៅក្នុងភូមិនេះ និងកំពុងបើកដំណើរការជាធម្មតា
    - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ អណ្តូងមួយចំនួន និងទឹកអូ ស្ទឹង
    - សេវាសុខភាព៖ មណ្ឌលសុខភាពស្រុក មន្ទីរពេទ្យខេត្ត
    - ពុំបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនីឡើយ

ខេត្តមណ្ឌលគិរី

៤. អូររណោ

- មានទីតាំងនៅក្នុងស្រុកកែវសីម៉ា (៥ គីឡូម៉ែត្រពីផ្លូវជាតិ) ជាប់ព្រំប្រទល់ជាមួយនឹងតំបន់ការពារ
- គណៈកម្មការសហគមន៍ខ្សោយខ្លាំង បែកបាក់សាមគ្គី និងភាពចុះសម្រុងគ្នាក្នុងសង្គមរបស់សមាជិកដែលជាជនជាតិដើមភាគតិច
- មានអ្នកភូមិតែមួយចំនួនតូចតែប៉ុណ្ណោះ ដែលនៅបន្តជាសមាជិកសកម្មនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនេះ
- បើតាមអ្នកភូមិដែលត្រូវបានសម្ភាស មេភូមិធ្វើការប្រឆាំងនឹងផលប្រយោជន៍របស់សហគមន៍ជនជាតិភាគតិច
- ការទន្ទ្រានដីជាទ្រង់ទ្រាយធំមកលើដីបម្រុងទុកទាំងមូល (ជាង ២០០ ហិចតា)
- អ្នកភូមិ ដែលជាជនជាតិដើមភាគតិច កំពុងទន្ទ្រានយកដីក្នុងតំបន់ការពារបរិស្ថានដែលនៅជិតនោះ (ប្រមាណ ២០ គ្រួសារ)
- អូររណោ គឺជាសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចតែមួយគត់ ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិជាសមូហភាពដែលកំពុងរង់ចាំដំណើរការក្តីនៅតុលាការ ដោយក្រុមមេធាវី វិន្ត្ន ជាអ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅកាន់តុលាការឧទ្ធរណ៍ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ។ អធិបញ្ញារបស់សាលាដំបូង និងដែលទទួលបានការបញ្ជាក់ពីសាលាឧទ្ធរណ៍កាត់ក្តីឱ្យសហគមន៍ជាអ្នកឈ្នះ ប៉ុន្តែពុំត្រូវបានអនុវត្តឡើយកន្លងមក។

- សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចស្ទើរតែទាំងអស់ចង់បានការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីបុគ្គល។ កន្លងមក មានការដាក់សំណើទៅកាន់រដ្ឋបាលឃុំឱ្យលប់ចោលសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាតិ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - មានសាលាបឋមសិក្សានៅក្នុងភូមិនេះ និងបើកដំណើរការជាធម្មតា
    - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ ទឹកអណ្តូង
    - សេវាសុខភាព៖ មណ្ឌលសុខភាពនៅស្រែខ្ទុម ឬមន្ទីរពេទ្យអូររាំង
    - ភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនី

៥. អូរព្រា

- មានទីតាំងក្នុងស្រុកកែវសីម៉ា (១៤ គីឡូម៉ែត្រពីផ្លូវធំ ផ្លូវពិបាកខ្លាំង ស្ពានកំពុងសាងសង់ ផ្លូវរាំងមិនអាចឆ្លងកាត់បានត្រង់កន្លែងដែលមានកម្ពស់ទឹកជ្រៅ) ជាប់ព្រំប្រទល់ជាមួយនឹងតំបន់ការពារ
- គណៈកម្មការសហគមន៍នៅខ្សោយ នៅមានសាមគ្គីភាព និងភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាក្នុងចំណោមសមាជិកជាជនជាតិដើមភាគតិច
- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិកក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- ការទន្ទ្រានដី ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងតំបន់ការពារជុំវិញពីសំណាក់ភូមិដែលនៅជិតខាង ភាគច្រើនជាការទន្ទ្រានយកដីបម្រុងទុក និងមានការទន្ទ្រានយកដីចម្ការមួយចំនួន
- មានការគាំទ្រពីអង្គការអភិរក្សសត្វព្រៃ (WCS) មន្ទីរបរិស្ថាន និងអង្គការជនជាតិដើមភាគតិចកម្ពុជា ក្នុងការធ្វើការអង្កេតដីធ្លី ដើម្បីកំណត់ពីផែនទីដែលបង្ហាញពីទំហំនៃការទន្ទ្រានយកដី ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍
- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាតិ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - មានសាលាបឋមសិក្សានៅក្នុងភូមិនេះ ដែលបើកដំណើរការជាធម្មតា
    - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ ទឹកអណ្តូង
    - សេវាសុខភាព៖ មណ្ឌលសុខភាពស្រែខ្ទុម
    - ពុំបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនីឡើយ

៦. ស្រែខ្ទុម

- មានទីតាំងក្នុងស្រុកកែវសីម៉ា (៨ គីឡូម៉ែត្រពីផ្លូវធំ ពិបាកចូលទៅដល់ ស្ពានកំពុងសាងសង់ ផ្លូវវាងមិនអាចឆ្លងកាត់បាន ត្រង់កន្លែងដែលមានកម្ពស់ទឹកជ្រៅ)
- គណៈកម្មការសហគមន៍នៅខ្សោយ នៅមានសាមគ្គីភាព និងភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាមួយចំនួនក្នុងចំណោមសាមជិកជាជនជាតិដើមភាគតិច
- មិនមែនអ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិកនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនេះឡើយ
- មានការទន្ទ្រានដីដែលស្ថិតនៅក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពមួយចំនួនពីសំណាក់អ្នកភូមិមកពីភូមិអូររណា ពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ទៅកាន់ឃុំរួចរាល់
- ដីបម្រុងត្រូវបានបែងចែកស្មើគ្នាទៅឱ្យសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ជាវិធានការការពារ ដើម្បីបង្ការមិនឱ្យមានការទន្ទ្រានយកដីបន្ថែមទៀត
- ដីព្រៃកប់សព និងដីព្រៃអារក្សពុំមានការប្រែប្រួលឡើយ មានការលក់ដីមួយចំនួនក្នុងចំណោមសមាជិក និងទៅឱ្យអ្នកខាងក្រៅ (ការលក់ដីដែលពុំមានចុះបញ្ជីត្រឹមត្រូវ)
- សមាជិកភាគច្រើននៃសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាលក្ខណៈឯកជន ដើម្បីអាចការពារសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីរបស់ពួកគេ តទល់នឹងការទន្ទ្រានយកដី
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (គ្រួសារភាគច្រើនជាប់កម្ចីជាមួយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ) អ្នកចងការប្រាក់ ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាត់ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
  - សាលាបឋមសិក្សាកំពុងត្រូវបានសាងសង់
  - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ ទឹកភ្លៀង
  - សេវាសុខភាព៖ មណ្ឌលសុខភាពនៅស្រែខ្ទុម
  - បានភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនី

៧. ស្រែល្វី

- មានទីតាំងក្នុងស្រុកកែវសីម៉ា (១០ គីឡូម៉ែត្រពីផ្លូវធំ ផ្លូវមិនអាចចូលទៅតាមឡានបានឡើយ)
- គណៈកម្មការសហគមន៍នៅខ្សោយ ពុំមានការពង្រឹងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង
- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិកនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- ពុំមានការទន្ទ្រានយកដីពីអ្នកខាងក្រៅ ដីបម្រុងទុកត្រូវបានកាន់កាប់ដោយសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ពុំមានដីដែលសល់សម្រាប់ចែកទៅឱ្យគ្រួសារថ្មីឡើយ ពុំមានការប៉ះពាល់ដីព្រៃកប់សព និងដីព្រៃសក្ការៈឡើយ

- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាតិ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - មានសាលាបឋមសិក្សានៅក្នុងភូមិនេះដែលបើកដំណើរការជាធម្មតា
    - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ ទឹកអណ្តូង
    - សេវាសុខភាព៖ មណ្ឌលសុខភាពនៅក្នុងភូមិអូររណា
    - ពុំមានភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនីឡើយ

៨. អណ្តូងក្រឡឹង

- មានទីតាំងមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានពីក្រុងសែនមនោរម្យឡើយ (៤ គីឡូម៉ែត្រពីផ្លូវធំ ផ្លូវ ឡានពុំអាចចូលដល់នៅរដូវវស្សា)
- គណៈកម្មការសហគមន៍មានភាពរឹងមាំ មានសាមគ្គីភាព និងភាពចុះសម្រុងគ្នាខ្ពស់ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិកនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- មានការទន្ទ្រានយកដីមួយចំនួនពីអ្នកខាងក្រៅ
- ពុំមានការលក់ដីទៅឱ្យអ្នកខាងក្រៅឡើយ
- មានទំនាស់ដីធ្លីផ្ទៃក្នុងមួយចំនួន មេភូមិ និងគណៈកម្មការបំពេញតួនាទីសំខាន់ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់នានា
- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដើម្បីការពារដីធ្លីរបស់ពួកគេ
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាតិ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - មានសាលាបឋមសិក្សានៅក្នុងភូមិនេះ ដែលបើកដំណើរការជាធម្មតា
    - សេវាសុខភាព៖ ពុំមានប៉ុស្តិ៍សុខភាពឡើយ
    - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ ពុំមានព័ត៌មាន
    - ពុំត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនី

៩. ពូត្រាំ

- មានទីតាំងនៅជិតក្រុងសែនមនោរម្យ (៦ គីឡូម៉ែត្រពីសែនមនោរម្យ ផ្លូវលំល្អ)

- "ភូមិដំរី" ទទួលបានការគាំទ្រពីអង្គការឈ្មោះ ELIE (Elephant Livelihood Initiative Environment)
- គណៈកម្មការសហគមន៍មានភាពរឹងមាំ មានសាមគ្គីភាព និងភាពចុះសម្រុងគ្នាខ្ពស់ក្នុងចំណោមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិកនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- មានការទន្ទ្រានយកដីពីអ្នកខាងក្រៅ
- ពុំមានការលក់ដីទៅឱ្យអ្នកខាងក្រៅឡើយ បន្ទាប់ពីមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព
- ទទួលរងសម្ពាធជាច្រើនពីអ្នកខាងក្រៅ ដែលចង់ទិញដី ដែលស្ថិតនៅក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍នេះ។ គេឃើញមានផ្លាក "ដីសម្រាប់លក់" មួយចំនួននៅក្នុងភូមិនេះ
- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍ ដើម្បីការពារដី (មេភូមិប្រៀបធៀបប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាសមូហភាពជាមួយនឹងសត្វពាហនៈដែរ៖ ប្រសិនបើពុំដាក់នៅក្នុងរបងទេ ពួកវានឹងរត់អស់។ មនុស្សមានចំនួនកើនឡើង ប៉ុន្តែដីពុំកើនឡើងឡើយ
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ សាច់ញាតិ លក់ដី (ក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច) ការបង់ប្រាក់ជាមុនពីឈ្មួញដែលមកទិញកសិផលរបស់ពួកគេ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
    - មានសាលាបឋមសិក្សានៅក្នុងភូមិនេះ និងបើកដំណើរការជាធម្មតា
    - សេវាសុខភាព៖ ក្នុងក្រុងសែនមនោរម្យ
    - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ ទឹកអណ្តូង
    - ផ្នែកខ្លះត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនី

ខេត្តក្រចេះ

១០. ពន្ធជា

- មានទីតាំងក្នុងស្រុកសំបូរ ដែលស្ថិតនៅតាមបណ្តោយទន្លេមេគង្គ (ពិបាកនឹងទៅដល់នៅរដូវវស្សា)
- គណៈកម្មការសហគមន៍មានភាពរឹងមាំ មានសាមគ្គីភាព និងភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាខ្លាំងក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- អ្នកភូមិទាំងអស់សុទ្ធតែជាសមាជិកនៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
- ពុំមានការទន្ទ្រានយកដីពីអ្នកខាងក្រៅឡើយ
- ពុំមានទំនាស់ដីធ្លីឡើយ
- ដីមានសក្តានុពលតិចតួច ដូច្នេះមិនសូវមានតម្រូវការ
- ដីដែលស្ថិតនៅក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ពុំមានការប្រែប្រួល

- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍ ដើម្បីការពារដីរបស់ពួកគេ
- ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ៖ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ សាច់ញាតិ
- ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម
  - មានសាលាបឋមសិក្សានៅក្នុងភូមិនេះ និងបើកដំណើរការជាធម្មតា
  - ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក៖ អណ្តូងមួយចំនួន ទឹកទន្លេ
  - សេវាសុខភាព៖ ប៉ុស្តិ៍សុខភាពនៅភូមិដែលនៅជិតនោះ (៣ គីឡូម៉ែត្រ) មណ្ឌលសុខភាពនៅអូរគ្រៀង
  - ពុំបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអគ្គិសនីឡើយ

៤.២ តួនាទីរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុក្នុងការផ្តល់កម្ចីដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច

តំណាងមកពីសាខាគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចំនួន ១៩ ត្រូវបានសម្ភាសសម្រាប់ការសិក្សានេះ (សូមមើលតារាងទី ៧)។ ប្រធានសាខា អនុប្រធានសាខា ឬមន្ត្រី អតិថិជនភាគច្រើនមានឆន្ទៈក្នុងការចូលរួមឆ្លើយសំណួរដោយចំហ និងក្នុងលក្ខណៈស្ថាបនាខ្ពស់។ មានតែនៅក្នុងករណីមួយចំនួនតូចតែប៉ុណ្ណោះ ដែលមានការបដិសេធមិនព្រមផ្តល់ចម្លើយ ដោយសារមូលហេតុពាក់ព័ន្ធនឹងការរក្សាការសម្ងាត់។

គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ដែលត្រូវបានសម្ភាសទាំងអស់ សុទ្ធតែបានផ្តល់កម្ចីដល់សមាជិករបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ មន្ត្រីឥណទានចល័តចុះទៅតាមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដោយសារមានការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់ក្នុងចំណោមគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងៗ សមាជិកមួយចំនួនរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចបានលើកឡើងពីអាកប្បកិរិយាច្រឡោងខាងរបស់មន្ត្រីឥណទានចល័ត របស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួន។ ភូមិទាំង ១០ ដែលត្រូវបានចុះទៅសម្រាប់ការសិក្សានេះ បានរាយការណ៍ថាភ្នាក់ងារគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុជាច្រើននាក់បានចុះទៅកាន់ភូមិរបស់ពួកគេជាប្រចាំ ហើយនៅក្នុងករណីមួយ ទីប្រឹក្សាអាចសង្កេតឃើញសកម្មភាពរបស់ភ្នាក់ងារទាំងនេះផ្ទាល់តែម្តងនៅក្នុងភូមិ។

គោលនយោបាយផ្តល់កម្ចីរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ដែលត្រូវបានសម្ភាស ត្រូវបានបង្ហាញដោយសង្ខេបក្នុងតារាងទី ៧។

តារាងទី ៧ សង្ខេបគោលនយោបាយស្តីពីការផ្តល់កម្ចីរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ដែលត្រូវបានសម្ភាស

ឈ្មោះ	ទីតាំង	ប្រភេទកម្ចី	ធ្វើសកម្មភាពក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច	ទទួលយក ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព	អត្រាការប្រាក់	មានភ្នាក់ងារចុះទៅដល់ភូមិ
ធនាគារស្ថាបនា	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល	មាន	គ្មាន	១,៥% អាស្រ័យទៅតាមចំនួន	មាន
អេអឹមខេ	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
ហត្ថាកសិករ	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
អម្រឹត	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
អេស៊ីលីដា	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
ប្រាសាក់	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
ក្រេឌីត	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
វិសិនហ្វាន់	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
អិលអូអិលស៊ី	បានលុង រតនគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
មហានគរ	សែនមនោរម្យ មណ្ឌលគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
អិលអូអិលស៊ី	សែនមនោរម្យ មណ្ឌលគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
ធនាគារស្ថាបនា	សែនមនោរម្យ មណ្ឌលគិរី	បុគ្គល	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន
ប្រាសាក់	សែនមនោរម្យ មណ្ឌលគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុងមួយខែ	មាន

អេអឹមខេ	សែនមនោរម្យ មណ្ឌលគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុង មួយខែ	មាន
វីសិនហ្វាន់	សែនមនោរម្យ មណ្ឌលគិរី	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុង មួយខែ	មាន
អេអឹមខេ	ក្រុងក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុង មួយខែ	មាន
ប្រាសាក់	ក្រុងក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុង មួយខែ	មាន
អិលអូអិលស៊ី	ក្រុងក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុង មួយខែ	មាន
ក្រេឌីត	ក្រុងក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ	បុគ្គល + ក្រុម	មាន	គ្មាន	១,៥% ក្នុង មួយខែ	មាន

គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុភាគច្រើន ផ្តល់កម្ចីក្រោមគម្រោងទទួលខុសត្រូវជាក្រុម។ កម្ចីទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់ទៅដល់មនុស្សជាក្រុម ដោយក្នុងមួយក្រុមមានគ្នាពី ២-៦ នាក់។ គ្រប់សមាជិកក្រុមទាំងអស់ផ្តល់ការធានាឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។ សមាជិកក្រុមពុំចាំបាច់ដាក់វត្ថុបញ្ចាំ ដូចជា ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីនោះទេ ដែលធ្វើបែបនេះផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចអាចទទួលបានកម្ចីប្រភេទនេះបាន។ មានតែគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួនតូចតែប៉ុណ្ណោះដែលតម្រូវឱ្យមានការដាក់វត្ថុបញ្ចាំ (ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី) យ៉ាងហោចណាស់ពីសមាជិកម្នាក់នៅក្នុងក្រុម។ អត្រាការប្រាក់គឺស្រដៀងគ្នាជាមួយនឹងកម្ចីបុគ្គលដែល ពោលគឺ ១,៥% ក្នុងមួយខែ។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួន ដែលត្រូវបានសម្ភាសបានលើកឡើងពីការគិតថ្លៃសេវាបន្ថែម សម្រាប់សេវារដ្ឋបាល ឬការរៀបចំឯកសារ។ ជាគោលការណ៍ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុផ្តល់ការឯកភាពលើកម្ចី ដោយប្រើរយៈពេលតិចជាង ៥ ថ្ងៃធ្វើការងារ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ជារឿយៗ កម្ចីដែលផ្តល់ក្រោមគម្រោងទទួលខុសត្រូវជាក្រុម ដែលពុំមានវត្ថុបញ្ចាំ មានចំនួនតិចជាងកម្ចីបុគ្គលដែលតម្រូវឱ្យមានការដាក់វត្ថុបញ្ចាំ។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុភាគច្រើនបានលើកឡើងថា ទំហំកម្ចីធំបំផុតត្រឹម ២,៤ លានរៀល (៦០០ ដុល្លារ) សម្រាប់រយៈពេលជាមធ្យម ១ ឆ្នាំ ក្រោមគម្រោងទទួលខុសត្រូវជាក្រុមនេះ។ ជារឿយៗ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងកម្ចីក្នុងចំនួនទាប និងបង្កើនប្រាក់កម្ចីជាបន្តបន្ទាប់ បន្ទាប់ពីអ្នកខ្ចីបានទូទាត់សងរួចមក។

គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុភាគច្រើនបញ្ជាក់ថា សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទូទាត់សងទាន់ពេលវេលាក្នុងអត្រាមួយខ្ពស់។ ជាទូទៅគេចាត់ទុកសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ថាជាអតិថិជន ដែល "ល្អ"។ ម្យ៉ាងវិញ

ទៀត គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានរាយការណ៍ពីបញ្ហាជាច្រើនជាមួយនឹងអតិថិជន ជាជនជាតិខ្មែរ។ ជាពិសេស ដោយសារតែប្រព័ន្ធទិន្នន័យរបស់ការិយាល័យឥណទានកម្ពុជា (Credit Bureau Cambodia) ពុំមានព័ត៌មានពេញលេញជានិច្ចជាកាលនោះ ពេលខ្លះអតិថិជនជនជាតិខ្មែរបានប្រើប្រាស់លេខសម្គាល់អត្តសញ្ញាណមិនត្រឹមត្រូវ និងដោយសារតែប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដែលរស់នៅតាមតំបន់ជនបទ ច្រើនតែផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងស្នាក់នៅពីមួយកន្លែងទៅមួយកន្លែងកន្លែង ហើយអ្នកខ្ចីកម្ចីមួយចំនួនបានរត់គេចខ្លួនមុនពេលសងកម្ចីមកវិញ។

ដោយសារតែភាពចុះសម្រុងគ្នាបានល្អក្នុងចំណោមសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ការទទួលខុសត្រូវជាក្រុមបែបនេះ ត្រូវបានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុចាត់ទុកថាជាមធ្យោបាយមួយដ៏ល្អ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ដោយសារតែអត្រាសងមកវិញពីអ្នកខ្ចីជាជនជាតិខ្មែរ ក្រោមគម្រោងទទួលខុសត្រូវជាក្រុមនេះមានការថយចុះ បច្ចុប្បន្ននេះ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួនកំពុងធ្វើការវាយតម្លៃជម្រើស ដើម្បីផ្អាកគម្រោងផ្តល់កម្ចីជាក្រុមបែបនេះ។ ការសម្រេចចិត្តបែបនេះនឹងបង្កផលប៉ះពាល់ក្នុងកម្រិតមួយខ្ពស់មកលើលទ្ធភាពទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុរបស់សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នា ខណៈពេលដែលមានការប្រកួតប្រជែងគ្នាខ្លាំងក្នុងចំណោមគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ការផ្អាកគម្រោងផ្តល់កម្ចីជាក្រុមទាំងស្រុងទំនងជានឹងមិនកើតឡើងឡើយ។

៤.៣ លទ្ធភាពរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ និងបំណុល

ផ្អែកតាមការពិភាក្សាជាក្រុមក្នុងភូមិ ការពិភាក្សាជាមួយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ និងការសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចប្រើប្រាស់ជម្រើសខាងក្រោម ដើម្បីទទួលបានឥណទាន (ទៅតាមលំដាប់លំដោយនៃសារៈសំខាន់)៖

- ធនាគារ / គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
- ក្រុមសន្សំភូមិ
- សាច់ញាតិ / មិត្តភក្តិ / អ្នកជិតខាង
- ឈ្មួញ
- អ្នកចងការប្រាក់ឯកជន

ស្ថានភាពបំណុលជារួមរបស់គ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស ត្រូវបានបង្ហាញដោយសង្ខេបក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

តារាងទី ៨ កម្រិតនៃការជាប់បំណុលរបស់គ្រួសារ ដែលត្រូវបានសម្ភាសក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលប្រើប្រាស់ជាសំណាកគំរូ

សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច	ភាគរយនៃគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាសដែលកំពុងជាប់បំណុល	ភាគរយនៃគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស ដែលជាប់កម្ចីជាច្រើន	ចំនួនទឹកប្រាក់បំណុលគិតជាមធ្យមក្នុងមួយគ្រួសារគិតជាប្រាក់រៀល *(សមមូលជាដុល្លារ)*	ចំនួនទឹកប្រាក់បំណុលច្រើនបំផុតក្នុងមួយគ្រួសារ គិតជារៀល *(សមមូលជាដុល្លារ)*	អ្នកផ្តល់កម្ចី
ល្មីនក្រែន	១០០%	១០០%	៣.៦០០.០០០ *(៩០០)*	៤.៥០០.០០០ *(១.១២៥)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ អ្នកចងការប្រាក់
ឡាអិន	១០០%	៤០%	៣.៨៨០.០០០ *(៩៧០)*	៦.០០០.០០០ *(១.៥០០)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
ល្មីនជង	១០០%	៥០%	២.៥០០.០០០ *(៦២៥)*	៣.០០០.០០០ *(៧៥០)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ
អូរណោ	៥០%	០%	២.០០០.០០០ *(៥០០)*	២.០០០.០០០ *(៥០០)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ
អូរប្រា	១០០%	០%	២.០០០.០០០ *(៥០០)*	២.០០០.០០០ *(៥០០)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
ស្រែខ្ទុម	៨០%	៨០%	៧.៦២៥.០០០ *(១.៩០៦)*	១៣.០០០.០០០ *(៣.២៥០)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ
ស្រែល្វី	១០០%	១៤,៣%	១.៨៥៧.០០០ *(៤៦៤)*	២.៥០០.០០០ *(៦២៥)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ
អណ្តូងក្រឡឹង	១០០%	០%	៣.០០០.០០០ *(៧៥០)*	៣.០០០.០០០ *(៧៥០)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ
ពូត្រុំ	៤៥%	០%	៤.៦០០.០០០ *(១,១៥០)*	១២.០០០.០០០ *(៣.០០០)*	គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ក្រុមសន្សំភូមិ
ពន្ទដា	០%	០%	-	-	-

ដោយសារសំណាកគំរូសម្រាប់ការសិក្សានេះមានទំហំតូច គេមានការលំបាកក្នុងការភ្ជាប់ទិន្នន័យដែលប្រមូលបាននេះជាមួយនឹងប្រជាជនទាំងអស់ក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលត្រូវបានសម្ភាស។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏

ដោយ ការពិភាក្សាក្រុមជាមួយតំណាងមកពីគណៈកម្មការជនជាតិដើមភាគតិច និងតំណាងភូមិបានបញ្ជាក់ពីចំណាប់អារម្មណ៍ជារួម។ នៅក្នុងភូមិភាគច្រើន គ្រួសារដែលជាប់បំណុលមានចន្លោះពី ៧០-៨០%។ ភូមិពន្ធជា គឺជាករណីលើកលែងដ៏ធំមួយ ដោយសារតែមានអ្នកខ្ចីកម្ចីតិចនាក់តែប៉ុណ្ណោះ ខណៈពេលដែលនៅភូមិពូត្រុំវិញ ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ មានការព្យាយាមកាត់បន្ថយចំនួនកម្ចីតាមរយៈការចែករំលែកព័ត៌មាន ដោយគណៈកម្មការសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ប៉ុន្តែឥឡូវនេះកំពុងស្ថិតនៅក្រោមសម្ពាធខ្លាំងពីភ្នាក់ងាររបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (ដូចដែលបានមើលឃើញដោយទីប្រឹក្សាផ្ទាល់)។

ជារួម និងស្រដៀងគ្នាជាមួយតំបន់ដទៃទៀតនៃប្រទេសកម្ពុជាដែរ បញ្ហាបំណុលកំពុងមានការកើនឡើង។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមានយុទ្ធសាស្ត្របង្កើនចំនួនទឹកប្រាក់កម្ចី បន្ទាប់ពីអ្នកខ្ចីកម្ចីបានទូទាត់បំណុលដោយជោគជ័យរួចមក។ អ្នកជាប់បំណុលភាគច្រើនគឺជាអតិថិជនលើកដំបូងរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ប៉ុន្តែមានអ្នកខ្ចីកម្ចីមួយចំនួនគឺជាអ្នកខ្ចីលើកទី ២ ឬលើកទី ៣ ដែលបានបង្កើនចំនួនទឹកប្រាក់កម្ចីរបស់ខ្លួន។

ដោយសារតែប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅតាមជនបទជាច្រើនគ្រួសារ ក្នុងនោះរាប់បញ្ចូលទាំងសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចផង ពុំមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីសម្រាប់ប្រើប្រាស់ជាវត្ថុបញ្ចាំ ដើម្បីទទួលបានកម្ចីពីធនាគារ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហានេះ និងផ្តល់កម្ចីជាក្រុម ដោយប្រើប្រាស់គម្រោងទទួលខុសត្រូវជាក្រុម។ តំណាងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុភាគច្រើន ដែលត្រូវបានសម្ភាសដឹងពីនីតិវិធីផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងការបំរុងប្រយ័ត្នពិសេសចំពោះប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីបុគ្គល ដែលបង្ហាញដោយសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ ពុំមានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុណាមួយបានរាយការណ៍ពីការបន្លំប្រើប្រាស់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ដើម្បីទទួលបានប្រាក់កម្ចីនោះឡើយ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សមាជិកមួយចំនួនរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចមានប្លង់ទន់សម្រាប់ដីដែលពុំត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាសមូហភាព។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាប្រព័ន្ធពុំទាន់ត្រូវបានធ្វើឡើង នៅក្នុងតំបន់ដែលជាប់នឹងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០ ដែលត្រូវបានសិក្សាឡើយ។

លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ កំណត់អត្រាការប្រាក់ខ្ពស់បំផុតត្រឹម ១,៥% ក្នុងមួយខែ ដែលធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ ដែលរស់នៅតាមជនបទកាន់តែមានលទ្ធភាពការខ្ចីកម្ចីពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ។ លើសពីនេះ មន្ត្រីឥណទានចល័ត ដែលចុះតាមភូមិរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងដោយសារតែការផ្តល់កម្ចីលឿនមិនសាំញ៉ាំ (ត្រូវការពេលមិនដល់មួយសប្តាហ៍) បានជួយបើកចំហវិស័យធនាគារផ្លូវការសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅតាមជនបទ និងកាត់បន្ថយឥទ្ធិពលរបស់អ្នកចងការប្រាក់ឯកជន។ មានការរាយការណ៍ថា អ្នកចងការប្រាក់ឥឡូវនេះគិតការប្រាក់ត្រឹម ៤-៥% ក្នុងមួយខែតែប៉ុណ្ណោះ សម្រាប់កម្ចីបន្ទាន់រយៈពេលខ្លី។

យ៉ាងហោចណាស់ក៏មានក្រុមសន្សំភូមិមួយដែរ នៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួន ៨ ក្នុងចំណោមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០។ ក្រុមសន្សំប្រាក់ភូមិទាំងអស់ សុទ្ធតែមានសកម្មភាពរស់រវើកក្នុងការផ្ដល់កម្ចីដល់សមាជិករបស់ខ្លួន ហើយនៅក្នុងករណីមួយចំនួន ពួកគេថែមទាំងផ្ដល់កម្ចីដល់អ្នកដែលមិនមែនជាសមាជិកក្រុមដោយគិតអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់។ អត្រាការប្រាក់ធម្មតាគឺ ២% សម្រាប់សមាជិក និង ៣% សម្រាប់អ្នកដែលមិនមែនជាសមាជិក។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងករណីភាគច្រើនប្រាក់សន្សំនៅក្នុងក្រុមនេះ គឺពុំគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ឆ្លើយតបចំពោះគ្រប់សំណើសុំខ្ចីកម្ចីទាំងអស់របស់សមាជិកក្រុមឡើយ។

ប្រជាពលរដ្ឋតាមគ្រួសារបានលើកឡើងថា នៅក្នុងករណីបន្ទាន់មានការខ្ចីកម្ចីជាទ្រង់ទ្រាយតូចពីសាច់ញាតិ អ្នកជិតខាង ឬមិត្តភក្ដិ។ ជាធម្មតាកម្ចីរយៈពេលខ្លីបែបនេះ ត្រូវបានផ្ដល់ដោយពុំមានគិតការប្រាក់ឡើយ។ មានតែកម្ចីក្នុងទឹកប្រាក់ច្រើនក្នុងរយៈពេលវែងតែប៉ុណ្ណោះ ដែលគេត្រូវតែបង់ការប្រាក់។ យ៉ាងណាមិញ នៅតាមសហគមន៍ ដែលមានការបែកបាក់សាមគ្គីគ្នា សូម្បីតែសាច់ញាតិក៏ទាមទារឱ្យមានការបង់ការប្រាក់សម្រាប់គ្រប់ប្រភេទកម្ចីទាំងអស់ដោយមិនគិតពីចំនួនទឹកប្រាក់កម្ចីឡើយ។

៤.៤ ការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ស្ត្រី

កម្ចីភាគច្រើនត្រូវបានខ្ចីរួមគ្នាដោយប្ដី និងប្រពន្ធ បើទោះបីជានៅក្នុងករណីភាគច្រើនប្ដីជាអ្នកចុះហត្ថលេខាលើឯកសារជាមួយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុក៏ដោយ។ គ្រប់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុទាំងអស់ ផ្ដល់កម្ចីឱ្យទាំងស្រីទាំងប្រុស។ ពុំមានការរើសអើងលើស្ត្រីណាមួយត្រូវបានសង្កេតឃើញឡើយ។ លើសពីនេះក្នុងចំណោមគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស កម្ចីជាក្រុមមួយចំនួន ក៏ត្រូវបានខ្ចីដោយក្រុមដែលមានសមាជិកសុទ្ធតែជាស្ត្រីផងដែរ។

កម្ចីភាគច្រើនពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍដីធ្លី ការទិញឧបករណ៍ គ្រាប់ពូជ ជី និងថ្នាំកសិកម្ម។ លើសពីនេះប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនគ្រួសារក៏ប្រើប្រាស់កម្ចីសម្រាប់សង់ផ្ទះ និងឱ្យកូនបន្តការសិក្សាផងដែរ។

កម្ចីពីក្រុមសន្សំប្រាក់ភូមិ ជារឿយៗ ត្រូវបានប្រើប្រាស់គោលបំណងទូទៅនៅក្នុងគ្រួសារ។ ជារឿយៗ ស្ត្រីចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មនានា។ ស្ត្រីច្រើនមានហាងលក់គ្រឿងទេសតូចៗ និងជាអ្នកចូលរួមក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងសកម្ម។

ជាទូទៅ ពុំមានសញ្ញាដែលបង្ហាញថា ស្ត្រីទទួលរងចាញ់ប្រៀបពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុឡើយ។ ស្ត្រីចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការពិភាក្សាក្រុម ហើយនៅក្នុងការសម្ភាសនានា ពួកគេបានចែករំលែកគំនិតយល់ឃើញ និងបទពិសោធន៍របស់ពួកគេជាចំហ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ស្ត្រីជាច្រើននាក់បានលើកឡើងថា កំពុងរងបន្ទុកបំណុលខ្ពស់ ដោយសារការបាត់បង់ប្ដី ឬដោយសារប្ដីញៀនស្រា។

៤.៥ ហានិភ័យដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាជាប់បំណុល

នៅក្នុងករណីភាគច្រើនសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច នៅតែមានការប្រុងប្រយ័ត្នពាក់ព័ន្ធនឹងការខ្ចីកម្ចី។ ពួកគេជាច្រើននាក់នៅតែជាអ្នកខ្ចីកម្ចីលើកដំបូង ហើយពុំមានបទពិសោធន៍ច្រើនជាមួយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ពួកគេកំពុងសង្កេតមើលភូមិខ្មែរ ដែលនៅជិតខាងយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់។ គ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាសជាច្រើនបានរាយការណ៍ពីករណីគ្រួសារជនជាតិខ្មែរត្រូវបាត់បង់ដី ដោយសារតែបញ្ហាជាប់បំណុលវ័ណ្ឌក។ ដូច្នេះ គ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាសភាគច្រើន នៅតែចាត់ទុកការដាក់កំហិតដោយប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដែលគេមិនអាចយកមកប្រើប្រាស់ជាវត្ថុបញ្ចាំបាន ថាជាគុណសម្បត្តិមួយ។ ពួកគេគាំទ្រគំនិតដែលថា បើទោះបីជាបន្ទុកបំណុលមានកម្រិតខ្ពស់យ៉ាងណាក៏ដោយ ពួកគេនឹងមិនបាត់ដី ដោយសារធនាគាររឹបអូសឡើយ។

នេះមានន័យថា ជាទូទៅ ការយល់ដឹងអំពីហានិភ័យពាក់ព័ន្ធនឹងកម្ចី និងពាក់ព័ន្ធនឹងបំណុល គឺមានជាទូទៅ។ ដោយឡែក ភ្នាក់ងាររបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុកំពុងធ្វើការព្យាយាម និងដាក់សម្ពាធក្នុងកម្រិតមួយខ្ពស់។ បច្ចុប្បន្ននេះបន្ទុកបំណុលរបស់សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅមានកម្រិតទាប បើធៀបនឹងអ្នកភូមិជាជនជាតិខ្មែរ។ ហើយពួកគេភាគច្រើនមានចំណូលថេរពីដំណាំ ដែលពួកគេដាំដុះ ដែលអាចលក់ជាសាច់ប្រាក់បាន (ដូចជា ស្វាយចន្ទី ដំឡូងមី ជាដើម)។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការខូចខាតដំណាំនឹងបង្កើនបន្ទុកបំណុល ក៏ដូចជាហានិភ័យនៃការជាប់បំណុលវ័ន្តករបស់ពួកគេជាមិនខាន។

សម្រាប់សមាជិកមួយ ការខ្ចីបំណុលជាក្រុមជារៀងរាល់ឆ្នាំបានក្លាយជាទម្លាប់ទៅហើយ ជាពិសេសនៅតាមសហគមន៍ដែលពឹងអាស្រ័យស្ទើតែទាំងស្រុងលើការដាំដុះដំណាំ។ នេះគឺជាឥទ្ធិពលនៃទម្លាប់ខ្ចីកម្ចី។ ប្រជាពលរដ្ឋចង់បានប្រាក់យកមកប្រើប្រាស់ភ្លាម ដោយមិនចាំបាច់រងចាំដល់ពេលប្រមូលផល ដែលធ្វើម្តងក្នុងមួយឆ្នាំ។ ស្រដៀងគ្នានឹងភូមិខ្មែរដែរ ការខ្ចីកម្ចីជាច្រើនប្រភពកំពុងបង្កឱ្យមានហាននិភ័យខ្ពស់បំផុត ដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាជាប់បំណុលវ័ណ្ឌក។ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុវាយតម្លៃពីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់គ្រួសារនីមួយៗ មុនពេលនឹងផ្តល់កម្ចី និងពិនិត្យលើភាពអាចជឿទុកចិត្តបានរបស់គ្រួសារទាំងនោះ ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធទិន្នន័យរបស់ការិយាល័យឥណទានកម្ពុជា (CBC)។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រព័ន្ធនេះនៅមិនទាន់មានដំណើរការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ១០០% នៅឡើយទេ។

ស្រដៀងគ្នានឹងគ្រួសារខ្មែរដែរ បញ្ហាសុខភាពគឺជាមូលហេតុចម្បងមួយទៀត ដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាជាប់ បំណុលវ័ណ្ឌក។ ការធានារ៉ាប់រងសុខភាព ពុំត្រូវបានអនុវត្តជាទូទៅឡើយ។ ឥឡូវនេះ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួនកំពុងផ្សព្វផ្សាយពីគម្រោងធានារ៉ាប់រងសុខភាព ភ្ជាប់ជាមួយនឹងការផ្តល់កម្ចីនៅក្នុងភូមិមួយក្នុងចំណោមភូមិដែលត្រូវបានចុះទៅប្រមូលព័ត៌មាន (ភូមិពូត្រុំ) អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយឈ្មោះ E.L.I.E (គំនិតផ្តួចផ្តើមលើកស្ទួយជីវភាពរស់នៅ និងបរិស្ថានដំរី) កំពុងរ៉ាប់រងចំណាយលើការថែទាំសុខភាពទាំងអស់របស់គ្រួសារជនជាតិដើមភាគតិច។ ជំនួយនេះជួយកាត់បន្ថយបន្ទុកយ៉ាងច្រើនរបស់គ្រួសារទាំងនេះ។

៥. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋានខាងក្រោមនេះ អាចទាញចេញពីការសម្ភាសនានាជាមួយតំណាងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុក៏ដូចជាពីការសម្ភាស ឬការពិភាក្សា និងការសង្កេតផ្ទាល់ក្នុងភូមិទាំង ១០។

៥.១ អំពីស្ថានភាពក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពាក់ព័ន្ធនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ការប្រើប្រាស់ដី និងទំនាស់ដីធ្លី៖

- ភូមិ និងស្ថានភាពជាក់លាក់ក្នុងភូមិមានការប្រែប្រួលខុសៗគ្នាខ្លាំង។ ដូចឃើញក្នុងសេចក្តីសង្ខេបក្នុងជំពូក ៤.១ ភូមិមួយចំនួនបានគ្រប់គ្រងធនធានដីធ្លីរបស់ខ្លួន ដែលស្ថិតក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពបានយ៉ាងល្អ ពុំជួបប្រទះនឹងបញ្ហាទន្ទ្រានយកដី និងបានបញ្ចៀសមិនឱ្យមានការលក់ដីដែលខុសច្បាប់។ ភូមិដទៃទៀតកំពុងឈានទៅរកការរំលាយសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចោល បានបាត់បង់ប្រមាណ ៧០% នៃធនធានដីធ្លីរបស់ខ្លួន និងកំពុងប្រឈមនឹងបញ្ហាសង្គមសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។

- កត្តាសំខាន់ៗ ដែលកំណត់ "ជោគជ័យ" ឬ "បរាជ័យ" របស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនីមួយៗក្នុងការថែរក្សាអត្តសញ្ញាណរបស់ពួកគេ និងការពារធនធានដីធ្លីរបស់ពួកគេរួមមាន (ទៅតាមលំដាប់លំដោយនៃសារៈសំខាន់)៖
  - ក) ការដឹកនាំរបស់សហគមន៍ និងភាពចុះសម្រុងគ្នាក្នុងសង្គម, តួនាទីនៃប្រពៃណី និងអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌ (ឧទាហរណ៍ល្អ៖ ភូមិល្មឺនក្រែន និងអណ្តូងក្រឡឹង, ឧទាហរណ៍មិនល្អ៖ ភូមិអូររណា
  - ខ) ការគាំទ្ររយៈពេលវែងពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលណាមួយលើគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់នៃការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ (ឧទាហរណ៍វិជ្ជមាន ភូមិពូត្រុំ)
  - គ) ភាពទាក់ទាញនៃធនធានដីធ្លីរបស់ពួកគេចំពោះការវិនិយោគពីខាងក្រៅ និងការទិញដីពីអ្នកខាងក្រៅ (ដីមានជីជាតិ ជម្រាលភ្នំ ចម្ងាយពីក្រុង ឬផ្សារ។ល។) (ឧទាហរណ៍៖ ភូមិល្មឺនជង)
  - ឃ) ឥទ្ធិពលរបស់សហគមន៍ខ្មែរ ដែលនៅជិតខាង តាមរយៈការសុំទិញដី ការទន្ទ្រានដី ប៉ុន្តែឥទ្ធិពលនេះក៏បង្ហាញឱ្យឃើញពីឧទាហរណ៍នៃការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដោយសារតែភាពអាចរកបាននូវកម្ចីជាបុគ្គល ឬកម្ចីជាក្រុម (ឧទាហរណ៍មិនល្អ៖ ភូមិអូររណា)

- ក្នុងចំណោមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០ ដែលត្រូវបានចុះទៅ និងសម្ភាស មានសហគមន៍ចំនួនពីរជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំលើអត្ថប្រយោជន៍នៃប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងបានការពារបុព្វហេតុរបស់ខ្លួនបានយ៉ាងល្អ (ភូមិល្មឺនក្រែន និងអណ្តូងក្រឡឹង) សហគមន៍ ៣ ផ្សេងទៀត ក៏ជឿជាក់លើអត្ថប្រយោជន៍ដែលបានពីប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនេះផងដែរ ប៉ុន្តែជួបប្រទះនឹងបញ្ហាប្រឈមផ្ទៃក្នុងមួយ

ចំនួន ពីសំណាក់បុគ្គលខ្លះ ដែលចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីឯកជនជាង ឬមានបំណងចង់ធ្វើការលក់ដី (ភូមិល្មឺនជង ស្រែល្វី និងពន្ធជា) សហគមន៍ ៣ ទៀតកំពុងជួបប្រទះនឹងបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗ ដោយសារតែការទន្ទ្រានយកដី និង/ឬការលក់ដី (ភូមិឡាអិន អូរប្រា និងពូត្រុំ) ខណៈពេលដែលសហគមន៍ដែលនៅសេសសល់ ២ ទៀត បានលើកឡើងយ៉ាងជាក់ច្បាស់ថា ពួកគេមិនពេញចិត្តជាមួយនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពឡើយ ហើយពួកគេចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីឯកជនវិញ ដើម្បីឱ្យពួកគេអាចមានឱកាសខ្ចីកម្ចីជាលក្ខណៈបុគ្គល និងអាចលក់ដីរបស់ពួកគេនៅពេលដែលចាំបាច់ (ភូមិអូរណោ និងភូមិស្រែខ្ទុម)។

- បើទោះបីជាអ្នកភូមិភាគច្រើននៅផ្តល់ការគាំទ្រ ដល់គំនិតចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពសម្រាប់ធនធានដីធ្លីជាសមូហភាពរបស់ពួកគេយ៉ាងណាក៏ដោយ ដោយសារតែពួកគេគិតថាប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនេះអាចផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីបានជាប់លាប់ ដៃគូដែលត្រូវបានសម្ភាសភាគច្រើននៅតែផ្តល់ពិន្ទុឱ្យប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីឯកជនខ្ពស់ជាងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព។ មូលហេតុមួយ អាចដោយសារតែមានការជួបប្រទះនឹងការទន្ទ្រានយកដីជាច្រើនករណីកន្លងមក ប៉ុន្តែក៏អាចដោយសារតែព្រំប្រទល់សម្រាប់ឡូត៍ដីឯកជនត្រូវបានចុះវាស់វែង ដោយមន្ត្រីកំណត់ព្រំប្រទល់ដោយធ្វើការដាក់សញ្ញាសម្គាល់ និងមានការបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់នៅលើឯកសារប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ ដោយឡែកដីដែលស្ថិតនៅក្នុងតំបន់នៃប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពវិញ ដែលត្រូវបានបែងចែកទៅឱ្យគ្រួសារពុំត្រូវបានកំណត់ព្រំប្រទល់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នោះឡើយ។ គ្រួសារជនជាតិព្នងមួយចំនួន មានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីឯកជន (ភាគច្រើនតាមរយៈយុទ្ធនាការសរាចរណ៍ ០០១) ឬប័ណ្ណកាន់កាប់ ("ប្លង់ទន់") ដែលចេញដោយរដ្ឋបាលឃុំសម្រាប់ដីកាន់កាប់ដោយបុគ្គលនៅខាងក្រៅភូមិរបស់ពួកគេ។ ជាទូទៅគ្រួសារទាំងនេះចាត់ទុកថាខ្លួនឯងមានសំណាង ហើយជារឿយៗតែងតែយកប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីនេះយកទៅប្រើប្រាស់ ដើម្បីខ្ចីកម្ចីជាលក្ខណៈបុគ្គលក្នុងចំនួនទឹកប្រាក់ច្រើន។

- កន្លងមក មានករណីដាក់សំណើសុំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីឯកជន (សម្រាប់កាន់កាប់) ក្នុងតំបន់ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្របដណ្តប់របស់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពទៅកាន់រដ្ឋបាលឃុំ។ នៅក្នុងករណីមួយចំនួននីតិវិធីខុសច្បាប់បែបនេះត្រូវបានបដិសេធចោលដោយមន្ត្រីឃុំ ប៉ុន្តែនៅក្នុងករណីមួយចំនួនមានការចេញប្លង់ទន់បន្ទាប់ពីមានការផ្តល់ប្រាក់រួច។

- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចចំនួនពីរ (ក្នុងឃុំអូរណោ និងស្រែខ្ទុម) បានដាក់សំណើទៅកាន់រដ្ឋបាលឃុំ ដើម្បីលុបចោលសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចរបស់ពួកគេ និងសុំឱ្យមានការបែងចែកដីដែលនៅសេសសល់ដល់សមាជិកបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងសហគមន៍។ ដោយសារតែដំណើរការដែលមាន ៣ ជំហាន (សូមមើលជំពូក ៣.១) ការលុបចោលសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចពុំអាចធ្វើបានដោយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ

ឡើយ។ ឃុំបានជូនដំណឹងទៅដល់អ្នកភូមិថា ពួកគេគួរប្រមូលស្នាមម្រាមដៃអ្នកភូមិទាំងអស់បន្ទាប់មកដាក់សំណើទៅកាន់ក្រសួងមហាផ្ទៃវិញ។

- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចយ៉ាងហោចណាស់ចំនួន ៤ ជួបប្រទះនឹងបញ្ហាទន្ទ្រានយកដី ដែលស្ថិតនៅក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍។ ពុំមានសហគមន៍ណាមួយបានទទួលការគាំទ្រពីរដ្ឋបាលឃុំ ដែលទទួលខុសត្រូវ ឬរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាននៅកម្រិតផ្សេងទៀត ឬពីនគរបាលឡើយ។ ក្នុងករណីចំនួនពីរ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល (WCS និង CIPO) បានចូលរួមវាស់វែងផ្ទៃដីដែលមានទំនាស់នេះ ហើយនៅក្នុងករណីមួយការិយាល័យមេធាវីមួយបានដាក់បណ្តឹងទៅតុលាការឧទ្ធរណ៍ (ករណីឃុំអូររណា)។ ពុំមានករណីទន្ទ្រានយកដីណាមួយត្រូវបានដោះស្រាយចប់រួចរាល់ឡើយ គិតរហូតមកដល់ពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។
- ដីដែលត្រូវបានបម្រុងទុកសម្រាប់បែងចែក និងប្រើប្រាស់នាពេលអនាគត ដែលជាផ្នែកមួយនៃប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដែលត្រូវបានចេញកន្លងមក នៅក្នុងករណីភាគច្រើនត្រូវបានបំប្លែងជាដីកសិកម្ម តែប៉ុន្មានឆ្នាំបន្ទាប់ពីបានទទួលប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាសមូហភាព។ នៅក្នុងករណីចំនួន ៣ សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចបានបែងចែកដីទៅដល់សមាជិករបស់ខ្លួន។ ក្នុងភូមិចំនួន ៤ ផ្ទៃដីបម្រុងទាំងមូលត្រូវបានទន្ទ្រានយកដោយអ្នកមកពីខាងក្រៅ និងនៅក្នុងករណីមួយចំនួនត្រូវបានទន្ទ្រានយកដោយសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចមួយចំនួន។ មានភូមិតែ ២ ប៉ុណ្ណោះ ដែលនៅមានដីបម្រុងទុកខ្លះសម្រាប់បែងចែកនាពេលអនាគត។ ការគ្រប់គ្រងដីបម្រុងទុក គឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយក្នុងចំណោមបញ្ហាប្រឈមធំៗនានាសម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចក្នុងគណៈកម្មការរបស់សហគមន៍ទាំងនេះ។ នៅក្នុងសហគមន៍ក៏មានលើកឡើងពីករណីប្រើបំពានអំណាចជាច្រើនផងដែរ។

៥.២ អំពីការផ្តល់កម្ចី

- ដូចគ្នានឹងកន្លែងផ្សេងទៀតនៅក្នុងតំបន់ជនបទនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែរ អ្នកភូមិជាជនជាតិដើមភាគតិចបានងាកទៅរកគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីទទួលបានកម្ចីនៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ ដោយសារតែគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុទាំងអស់ទទួលយក ឬជំរុញឱ្យមានការខ្ចីកម្ចីជាក្រុម លទ្ធភាពទទួលបានកម្ចីរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ រាប់បញ្ចូលទាំងសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចផង មានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់។ អត្រាការប្រាក់ បានថយចុះចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០១៥ មក ហើយអត្រាសងកម្ចីជាក្រុមក៏មានកម្រិតខ្ពស់ផងដែរ ដោយសារតែការរៀបចំឱ្យសមាជិកក្រុមទទួលខុសត្រូវ។ នៅក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំងអស់ដែលបានចុះទៅ ពុំមានបញ្ហាខកខានក្នុងការសងបំណុលវិញឡើយ កន្លងមក បើទោះបីជាសមាជិកខ្ចីកម្ចីជាក្រុមក្នុងករណីមួយចំនួនតូច ត្រូវខ្ចីប្រាក់ពីសមាជិកសហគមន៍ដូចគ្នា នៅពេលដែលដល់ពេលត្រូវសងកម្ចីវិញយ៉ាងណាក៏ដោយ។

- សេវារបស់អ្នកចងការប្រាក់ដែលគិតអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់បន្ទាន់ពិតប្រាកដតែប៉ុណ្ណោះ។ សារៈសំខាន់របស់អ្នកចងការប្រាក់ត្រូវបានកាត់បន្ថយ។ អ្នកភូមិច្រើនខ្ចីកម្ចីរយៈពេលខ្លីពីសាច់ញាតិ និងអ្នកជិតខាង ដែលពេលខ្លះក៏គិតការប្រាក់ ហើយពេលខ្លះក៏ពុំគិតការប្រាក់ អាស្រ័យទៅលើកម្រិតនៃសាមគ្គីភាពគ្នា និងការចុះសម្រុងគ្នារបស់សហគមន៍។

- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចភាគច្រើនដែលបានចុះទៅ មានក្រុមសន្សំដែលនៅដំណើរការល្អមួយក្រុម ឬច្រើនក្រុម។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្រុមសន្សំប្រាក់ជាទូទៅទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារការគិតអត្រាការប្រាក់ទាប ដែលធ្វើឱ្យពួកគេអាចផ្តល់កម្ចីតិចតួចតែប៉ុណ្ណោះសម្រាប់អ្នកខ្ចីម្នាក់ ហើយជារឿយៗតែងជួបប្រទះនឹងបញ្ហាគ្រប់គ្រងផ្ទៃក្នុង។ នៅក្នុងភូមិជាច្រើនចំនួនសមាជិកដែលនៅសកម្មក្នុងក្រុមសន្សំមានការថយចុះ។ អត្រាការប្រាក់ដែលគិតដោយក្រុមសន្សំ គឺស្រដៀងគ្នា ឬអាចខ្ពស់ជាងអត្រាការប្រាក់ដែលគិតដោយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុតិចតួច។

- បទបញ្ញាថ្មី ដែលរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចេញសម្រាប់ធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានជួយរៀបចំ និងពង្រឹងវិស័យនេះឡើងវិញ។ ការកំណត់អត្រាការប្រាក់ត្រឹម ១,៥% ក្នុងមួយខែ បានផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើន។

- គេពុំអាចកំណត់រកឃើញភាពខុសប្លែកគ្នាធំដុំ រវាងអ្នកភូមិជនជាតិខ្មែររស់នៅតាមតំបន់ជនបទ ដែលពុំមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី និងអ្នកភូមិសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍ឡើយ ពាក់ព័ន្ធនឹងកម្ចីជាក្រុម។ ដំណើរការរដ្ឋបាល ការរៀបចំក្រុម អត្រាការប្រាក់ រយៈពេលកម្ចី និងចំនួនប្រាក់កម្ចី គឺដូចគ្នា ឬមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាខ្លាំង។ បុរស និងស្ត្រីមានឱកាសស្មើភាពគ្នាការស្នើសុំកម្ចីជាក្រុម។ អ្វីដែលស្តែងយ៉ាងច្បាស់នោះ គឺចំនួនប្រាក់កម្ចីដោយពុំមានវត្ថុបញ្ចាំ ដែលផ្តល់ផ្អែកតែតាមការទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រុម ជានិច្ចជាកាលតែងមានចំនួនតិចជាងកម្ចីដែលមានការដាក់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាលក្ខណៈបុគ្គលជាវត្ថុបញ្ចាំ។ ខណៈពេលដែលកម្ចីជាក្រុមដែលពុំមានវត្ថុបញ្ចាំ ជាទូទៅត្រូវបានកំហិតត្រឹមប្រាក់ច្រើនបំផុត ២,៤ លានរៀល កម្ចីបុគ្គលដោយមានដាក់វត្ថុបញ្ចាំ (ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី អាចមានរហូតដល់ ៤-៥ លានរៀល អាស្រ័យទៅតាមការវាយតម្លៃលើដីជាធម្មតា ដែលធ្វើឡើងដោយភ្នាក់ងារគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ។ នៅក្នុងករណីមួយចំនួន ការទទួលបានកម្ចីក្នុងចំនួនតិចតួចបែបនេះអាចធ្វើឱ្យមានការអភិវឌ្ឍដីយឺតៗសន្សឹមៗ និងអាចធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់ការវិនិយោគជាទ្រង់ទ្រាយធំ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មនុស្សភាគច្រើនចាត់ទុកថានេះគឺជាគុណសម្បត្តិមួយ ដោយសារតែពួកគេនៅតែអាចរក្សាទុកដីរបស់ពួកគេ។ ការខកខានពុំបានសងកម្ចីនឹងមិនធ្វើឱ្យពួកគេប្រឈមនឹងការបាត់បង់កម្មសិទ្ធិដីធ្លីនោះឡើយ។

៥.៣ អំពីការជាប់បំណុល

- ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុអាចប្រជែងគ្នាខ្លាំង ដើម្បីដណ្ដើមអតិថិជនថ្មីៗ ហើយភ្នាក់ងារគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានកំណត់គោលដៅផ្ទាល់ខ្លួន ដូចជាចំនួនប្រាក់កម្ចីក្នុងមួយខែ ដែលពួកគេត្រូវរកឱ្យបាន ដែលធ្វើឱ្យពួកគេត្រូវផ្សព្វផ្សាយសេវាកម្មរបស់ខ្លួនយ៉ាងសកម្ម។ ដៃគូដែលត្រូវបានសម្ភាសជាច្រើន លើកឡើងថា ប្រជាពលរដ្ឋមានការពិបាកក្នុងការទប់ទល់នឹងបច្ចេកទេសរកទីផ្សាររបស់ពួកគាត់ខ្លាំងណាស់នៅក្នុងរយៈពេលវែង។

- បន្ទាប់ពីសមាជិកណាម្នាក់ក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចបានចាប់ផ្ដើមកម្ចីជាក្រុមដំបូងរបស់ខ្លួន ពេលនោះនឹងមានការចាប់ផ្ដើមញៀនខ្ចីកម្ចីជាប្រចាំ។ ដំបូង ការទូទាត់សងប្រាក់កម្ចីដំបូងៗបានទៀងទាត់ពេលវេលា ផ្ដល់ឱកាសឱ្យក្រុមអាចខ្ចីប្រាក់ក្នុងចំនួនច្រើនជាងមុននៅក្នុងឆ្នាំទី ២ និងឆ្នាំទី ៣។ ដូច្នេះ អ្នកខ្ចីកម្ចីភាគច្រើនបន្តខ្ចីកម្ចីទៀតបន្ទាប់ពីខ្ចីបានលើកដំបូងរួច។

- សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចជាច្រើននាក់ដឹងពីហានិភ័យនៃការជាប់បំណុលក្នុងកម្រិតមួយខ្ពស់។ ជាពិសេសគ្រួសារដែលអាចដាំដំណាំសំខាន់ៗសម្រាប់លក់ប្ដូរជាសាច់ប្រាក់ (ភាគច្រើនស្វាយចន្ទី និងដំឡូងមី) ប្រឈមនឹងការតម្រូវឱ្យសងប្រាក់កម្ចីលើសពីសមត្ថភាពរបស់ពួកគេ ដែលនាំឱ្យពួកគេត្រូវខ្ចីកម្ចីជាច្រើនពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងៗគ្នា។ បំណុលបញ្ចូលគ្នា ដែលមានចំនួនខ្ពស់ជាងគេ ដែលត្រូវបានកត់ត្រាបាន ក្នុងអំឡុងពេលសម្ភាសជាមួយនឹងប្រជាពលរដ្ឋតាមគ្រួសារ គឺ ១២ លានរៀល (៣.០០០ ដុល្លារ) បូកនឹងការប្រាក់ ដែលចំនួននេះគឺកៀកគ្នានឹងចំនួនប្រាក់កម្ចីខ្ពស់ៗ ដែលត្រូវបានកត់ត្រាក្នុងភូមិរបស់ជនជាតិខ្មែរ។ ជាមធ្យមចំនួនប្រាក់បំណុលនេះគឺប្រហាក់ប្រហែលនឹងអ្នកភូមិជនជាតិខ្មែររស់នៅតំបន់ជនបទដែលត្រូវបានសម្ភាសនៅតំបន់សម្បទានដីសង្គមកិច្ចដែរ (សូមមើលជំពូក ៣.៣)។

៥.៤ អំពីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម

- ពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្ដល់ការអប់រំកម្រិតបឋមសិក្សា ការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត និងសេវាសុខភាពវិញ ពុំមានការរកឃើញភាពខុសប្លែកគ្នាធំដុំនោះឡើយ នៅពេលធ្វើការប្រៀបធៀបសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០ ដែលបានចុះទៅសម្រាប់ការសិក្សានេះ ជាមួយនឹងភូមិជិតខាតដែលមានទំហំប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។

- ចំណុចដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់គឺអ្នកភូមិជាច្រើននាក់ ដែលត្រូវបានសម្ភាសបានលើកឡើងថា មួយផ្នែកនៃប្រាក់កម្ចីពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុត្រូវបានប្រើប្រាស់ សម្រាប់ការបន្តការអប់រំរបស់កូនៗពួកគេ ដូចជា ការបង់ថ្លៃសាលា ការស្នាក់នៅ ឬការធ្វើដំណើរទៅទីប្រជុំជនដែលនៅជិតនឹងសហគមន៍របស់ពួកគេជាដើម។

៦. អនុសាសន៍

៦.១ អនុសាសន៍ដល់រដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់ជាតិ និងរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន

- ពិនិត្យឡើងវិញលើច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ ២០០១ និងលិខិតបទដ្ឋាន ព្រមទាំងនីតិវិធីបច្ចុប្បន្នសម្រាប់ចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព។ ចាំបាច់ត្រូវមានការបង្កើនភាពបត់បែន និងកាត់បន្ថយដំណើរការដែលស្មុគស្មាញ និងស៊ីពេលយូរ ជាបន្ទាន់។

- អនុវត្តគោលការណ៍នៃការទទួលបានពត៌មានពេញលេញនិងឯកភាពនិងដោយសេរីជាមុន (FPIC) ក្នុងដំណើរការនៃការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងផ្តល់ឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនីមួយៗនូវជម្រើសជាមូលដ្ឋានចំនួន ៣ ដើម្បីឱ្យពួកគេជ្រើសរើសយកជាជម្រើសណាមួយ។ ចាំបាច់ត្រូវតែមានការពន្យល់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ពីលក្ខខណ្ឌ និងការហាមឃាត់នានា ក៏ដូចជាគុណសម្បត្តិ និងគុណវិប្បត្តិនៃជម្រើសនីមួយៗក្នុងចំណោមជម្រើសទាំង ៣។[16]

- បន្តគ្រប់គ្រងធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុឱ្យបានតឹងរឹងពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបចំ និងនីតិវិធីផ្តល់កម្ចីរបស់ស្ថាប័នទាំងនេះ។

- ផ្តល់ការគាំទ្រដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលប្រឈមនឹងការទន្ទ្រានយកដីពីអ្នកខាងក្រៅ។ ឆ្លើយតបចំពោះករណីនៅតុលាការឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ជួយដល់ការអនុវត្តសាលក្រម ប្រសិនបើពុំមានការចាត់វិធានការជាបន្ទាន់លើករណីទន្ទ្រានយកដីពីអ្នកខាងក្រៅក្នុងតំបន់ ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពនោះទេ ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីនឹងបាត់បង់តម្លៃ ក៏ដូចជាភាពពាក់ព័ន្ធរបស់វាចំពោះសមាជិកសហគមន៍

[16] ក) ធនធានដីធ្លីទាំងអស់របស់សហគមន៍ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពតែមួយ។ នេះគឺជាអ្វីដែលកំពុងធ្វើនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីមូហភាពមិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការលក់ដីទៅឱ្យអ្នកខាងក្រៅ និងអាចយកមកប្រើប្រាស់ជាវត្ថុបញ្ចាំបានឡើយ។ ជម្រើយនេះប្រហែលជាមានភាពទាក់ទាញភាគចំពោះសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានភាពរឹងមាំ ដែលបានដាក់ចេញនូវវិធានគ្រប់គ្រងយ៉ាងជាក់ច្បាស់រួចទៅហើយ។ សហគមន៍ដែលមានការដឹកនាំរឹងមាំ និងដែលចាត់ទុកថានេះគឺជាជម្រើសដែលល្អបំផុត ដើម្បីការពារដីធ្លី និងទំនៀមទម្លាប់របស់ពួកគេ។

ខ) មានតែប្រភេទដីដែលអាចប្រើប្រាស់តែសមូហភាពតែប៉ុណ្ណោះ ដូចជាដីកប់សព ដីអារក្ស និងអាចដីបម្រុងត្រូវបានចាត់ចំណាត់ថ្នាក់ថាជា "ដីសមូហភាព" និងដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព។ រាល់ក្បាលដីដទៃទៀត ដូចជាដីកសិកម្ម វាលស្រែ និងតំបន់លំនៅដ្ឋាន ទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិជាដីបុគ្គល ដូច្នេះដីទាំងនេះអាចប្រើប្រាស់ជាវត្ថុបញ្ចាំ ឬអាចលក់ដូរដោយស្របច្បាប់បាន។

គ) រាល់ដីទាំងអស់ដែលអាចទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីបុគ្គលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិបែបនេះ ពោលគឺដូចគ្នានឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីដែលចេញដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាប្រព័ន្ធ ដែលអនុវត្តនៅតាមភូមិរបស់ជនជាតិខ្មែរ។ អ្វីដែលស្តែងចេញយ៉ាងច្បាស់ គឺប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិបែបនេះអាចនាំឱ្យមានហានិភ័យ ពោលគឺអាចមានការបាត់បង់ដីទៅឱ្យធនាគារ ឬគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុក្នុងករណីដែលមានការខកខានពុំបានសងកម្ចី ឬនៅពេលដែលមានការលក់ដីទៅឱ្យអ្នកខាងក្រៅ។

ជនជាតិដើមភាគតិចជាមិនខាន។ ការដឹងពីសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីបានទទួលរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងធំធេងរួចទៅហើយ ដោយសារតែករណីដែលពុំត្រូវបានដោះស្រាយទាំងនេះ។

៦.២ អនុសាសន៍ចំពោះធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ

- បន្តផ្តល់កម្ចីជាក្រុមដល់សមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ កំណត់ឱ្យបានតឹងរឹងនូវចំនួនប្រាក់កម្ចីអតិបរមាត្រឹម ២,៥ លានរៀល ក្នុងសមាជិក្រុមម្នាក់[17]។
- កែលម្អប្រព័ន្ធផ្លោះប្តូរទិន្នន័យរបស់ការិយាល័យឥណទានកម្ពុជា (CBC) ដើម្បីលប់បំបាត់ការផ្តល់កម្ចីច្រើនជងដល់បុគ្គលដដែល ដែលធ្វើជាសមាជិកនៅក្នុងក្រុមកម្ចីផ្សេងៗគ្នា។

៦.៣ អនុសាសន៍ចំពោះការិយាល័យឧត្តមស្នងការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា

- ជួយដល់គណៈកម្មការរៀបចំព្រាងវិសោធនកម្មច្បាប់ភូមិបាល និងជាពិសេសលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ លទ្ធផលរកឃើញនៃការសិក្សានេះ អាចមានប្រយោជន៍ខ្លះសម្រាប់ដំណើរការនេះ។
- គាំទ្រដល់យុទ្ធនាការបង្កើនចំណេះដឹងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមាន និងដែលពុំមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាសមូហភាព។ សមាជិកជនជាតិដើមភាគតិចចាំបាច់ត្រូវរៀនពីរបៀបប៉ាន់ប្រមាណចំណូលដែលពួកគេមានសម្រាប់ប្រើប្រាស់ និងប៉ាន់ប្រមាណពីសមត្ថភាពខ្ចីកម្ចីរបស់ពួកគេ។ ពួកគេតែមានការយល់ដឹងបន្ថែមទៀតអំពីហានិភ័យនៃការធ្លាក់ចូលទៅក្នុងអន្ទាក់បំណុល។
- ជំរុញឱ្យមានការគាំទ្រដល់ការរក្សាវិធីសាស្ត្រផ្តល់កម្ចីជាក្រុម។ ប្រសិនបើការរៀបចំផ្តល់កម្ចី ដោយឱ្យក្រុមជាអ្នកទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាបែបនេះ លែងត្រូវបានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបន្តផ្តល់ឱ្យទៀត សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំងអស់ នឹងត្រូវប្រឈមការលំបាកយ៉ាងធំធេងក្នុងការទទួលបានឥណទានសម្រាប់អភិវឌ្ឍសហគមន៍របស់ពួកគេ។

---

[17] គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុជាក់កំហិតប្រាក់កម្ចីត្រឹម ២,៥ លានរៀល ដោយគិតថា ពួកគេពុំមានសមត្ថភាពវាយតម្លៃសមាជិកក្រុមនីមួយៗឱ្យបានល្អិតល្អន់គ្រប់គ្រាន់ ក៏ដូចជាប្រាក់ចំណូល និងសមត្ថភាពសងបំណុលមកវិញរបស់ពួកគេឡើយ។ លើសពីនេះវាក៏ជាមធ្យោបាយដើម្បីគ្រប់គ្រងហានិភ័យសម្រាប់សមាជិកក្រុមដទៃទៀត ដែលប្រើប្រាស់ការទទួលខុសត្រូវជាក្រុមផងដែរ។

៦.៤ អនុសាសន៍ចំពោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលគាំទ្រដល់ដំណើរការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងការអភិវឌ្ឍសហគមន៍

- រៀបចំយុទ្ធនាការបង្កើនការយល់ដឹងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ជាផ្នែកមួយនៃសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ ដែលធ្វើឡើងនៅតាមសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។ ជាពិសេសបណ្តុះបណ្តាលសមាជិកគណៈកម្មការសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងមេភូមិអំពីកម្ចីជាក្រុម។ ហានិភ័យ និងគុណសម្បត្តិនៃកម្ចីបែបនេះ និងទិដ្ឋភាពរួមទូទៅនៃការគ្រប់គ្រងបំណុល។

- ផ្តល់គ្រប់ការគាំទ្រ ដែលចាំបាច់ទាំងអស់នៅក្នុងករណីដែលមានការទន្ទ្រានយកដីនៅក្នុងតំបន់ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅកាន់តុលាការជំនួសឱ្យសហគមន៍ទាំងនេះ។

- បន្តជំរុញឱ្យមានការអនុវត្តដំណើរការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ប៉ុន្តែត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានឱ្យបានច្បាស់លាស់ដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចអំពីគុណសម្បត្តិដែលអាចមាន ក៏ដូចជាគុណវិបត្តិ ធៀបនឹងប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីឯកជន។ កុំលើកទឹកចិត្ត ឬបង្ខំឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែលមានការស្ទាក់ស្ទើរមិនចង់ទទួលយកគំនិតប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពទាំងស្រុង ឱ្យដើរតាមទិសដៅនេះ។ មានតែសហគមន៍ដែលមានការដឹកនាំរឹងមាំមានការចុះសម្រុងក្នុងសង្គមបានល្អ និងសាមគ្គីភាពក៏ដូចជាអាចអនុវត្តវិធានគ្រប់គ្រងបានយ៉ាងតឹងរឹងតែប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចការពារដីសមូហភាពរបស់ពួកគេនៅក្នុងរយៈពេលវែងបាន។

៦.៥ អនុសាសន៍ចំពោះសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចទាំង ១០ ដែលត្រូវបានចុះទៅ

- គួរមានការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចឱ្យសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនីមួយៗ រិះរកវិធីដោយខ្លួនឯង ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដីធ្លីរបស់ពួកគេ។ ប្រសិនបើសហគមន៍ជាច្រើននៅបន្តពឹងអាស្រ័យលើការគាំទ្រពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី ដូចជាការវាស់វែងតំបន់ដែលត្រូវបានទន្ទ្រាន និងការដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការជាដើម ការគាំទ្របែបនេះគួរផ្តល់អមមកជាមួយនឹងការកសាងសមត្ថភាពសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដើម្បីឱ្យសហគមន៍ទាំងនេះអាចការពារផលប្រយោជន៍ និងសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯងបាន។

- គណៈកម្មការសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងអាជ្ញាធរភូមិគួរបន្តអប់រំផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពីហានិភ័យនៃការខ្ចីកម្ចីជាក្រុមក្នុងចំនួនច្រើនពេកដល់គ្រប់សមាជិកទាំងអស់។

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី ១ កម្រងសំណួរសម្រាប់ការសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ

កម្រងសំណួរសម្រាប់ការសម្ភាសតាមខ្នងផ្ទះ ១. ឈ្មោះអ្នកដែលត្រូវបានសម្ភាស
២. ភេទ
៣. ខេត្ត / ស្រុក/ ឃុំ
៤. ភូមិ
៥. សមាជិករបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច — បាទ-ចាស [ ] ទេ [ ]
៦. គ្រួសារមានស្ត្រីជាមេគ្រួសារ [ ] បាទ-ចាស/ ទេ
៧. ចំនួនសមាជិកគ្រួសារ [ ] មនុស្សពេញវ័យ (ចាប់ពី១៨ ឆ្នាំឡើងទៅ) ចំនួនប្រុស/ស្រី [ ] កុមារ (ក្រោម ១៨ឆ្នាំ) ចំនួនកុមារា/កុមារី

ក. ស្ថានភាពទូទៅ
១. តើស្ថានភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកមានការប្រែប្រួលដែរឬទេ ចាប់តាំងពីពេលមានការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពរួចមក? ប្រសិនបើមាន តើមានការផ្លាស់ប្តូរជាក់លាក់អ្វីខ្លះ? តើការផ្លាស់ប្តូរនេះមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងការទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ឬកត្តាដទៃទៀត?

២. តើអ្នកមានអារម្មណ៍សុវត្ថិភាពលើដីរបស់អ្នកដែរឬទេ (ដីស្រែចម្ការ ដីលំនៅដ្ឋាន...)? ប្រសិនបើពុំមានសុវត្ថិភាព ហេតុអ្វី? និងប្រសិនបើមាន ហេតុអ្វី?

៣. តើអ្នក ឬសមាជិកសហគមន៍ដទៃទៀតទទួលរងការទន្ទ្រានដីរបស់អ្នក/ដីរបស់ពួកគេដែរឬទេ? ប្រសិនបើមាន ចាប់តាំងពីពេលណា និងដោយអ្នកណា? នៅតំបន់ណា? តើដីនេះមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដែរឬទេ? តើមានការធ្វើសកម្មភាពអ្វីខ្លះ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះស្ថានភាពនេះ? ដោយអ្នកណា?

ខ. ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច

១. តើអ្នកមានប័ណ្ណសម្គាល់គ្រួសារក្រីក្រដែរឬទេ? ប្រសើនបើមាន មានចាប់តាំងពីពេលណា? មុន ឬក្រោយពេលទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព?

២. តើអ្នកមានប្រភពចំណូលអ្វីខ្លះ? តើអ្នកអាចប៉ាន់ប្រមាណពីភាគរយធៀបនឹងចំណូលសរុបដែរឬទេ?

បច្ចុប្បន្ននេះ

ប្រភពចំណូល	ចំនួន/ភាគរយ
ការដាំដំណាំ	
ការចិញ្ចឹមសត្វ	
ស៊ីឈ្នួល / ការងារប្រចាំថ្ងៃ	
នេសាទ	
ប្រាក់ផ្ញើមកឱ្យ	
ការទ្រទ្រង់ជីវភាពគ្រួសារ	

ដទៃទៀត	

មុនពេលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

ប្រភពចំណូល	ចំនួន/ភាគរយ
ការដាំដំណាំ	
ការចិញ្ចឹមសត្វ	
ស៊ីឈ្នួល / ការងារប្រចាំថ្ងៃ	
នេសាទ	
ប្រាក់ផ្ញើមកឱ្យ	
ការទ្រទ្រង់ជីវភាពគ្រួសារ	
ដទៃទៀត	

២. ប្រសិនបើអ្នកប្រៀបធៀបចំណូលរបស់អ្នកនៅថ្ងៃនេះ ជាមួយនឹងចំណូលរបស់អ្នកមុនពេលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព តើមានការប្រែប្រួលអ្វីខ្លះ? តើអ្នកអាចធ្វើការប៉ាន់ប្រមាណពីការប្រែប្រួលនេះបានដែរឬទេ?

៤. តើបច្ចុប្បន្ននេះអ្នកសន្សំប្រាក់បានតិច ឬច្រើនជាងមុន ឬដូចមុនក្នុងមួយឆ្នាំ បើធៀបនឹងមុនពេលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព? ហេតុអ្វី? តើអ្នកអាចទាយពីភាគរយបានដែរឬទេ?

៥. តើគ្រួសាររបស់អ្នកផលិតកសិផលក្នុងបរិមាណគ្រប់គ្រាន់ ទុកសម្រាប់ខ្លួនឯងដែរឬទេ?

បាទ-ចាស ទេ

៧. តើគ្រួសាររបស់អ្នកជាប់បំណុលដៃរឬទេ ?

ប៉ុន្មាន ?

បាទ-ចាស ទេ

៨. តើគ្រួសាររបស់អ្នកធ្លាប់ជំពាក់ប្រាក់បំណុលដៃរឬទេ មុនពេលមានការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ?

ចំនួនប៉ុន្មាន ?

ប្រសិនបើមាន តើជំពាក់អ្នកណា/តើអ្នកខ្ចីលុយពីអ្នកណា?

បច្ចុប្បន្ននេះ

ឈ្មោះអ្នកផ្តល់កម្ចី/ឈ្មោះគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ[18]	ចំនួនដំបូង[19]	តើអ្នកខ្ចីលុយនោះនៅពេលណា?	ចំនួនដែលនៅសល់	អត្រាការប្រាក់	កាលបរិច្ឆេទសងត្រឡប់វិញ

មុនពេលមានការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

[18] អ្នកចងការប្រាក់ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ធនាគារ មិត្តភក្តិ/គ្រួសារ/អ្នកជិតខាង ធនាគារស្រូវសហគមន៍ ក្រុមសន្សំប្រាក់សហគមន៍ សហករណ៍កសិកម្ម
[19] រាប់បញ្ចូលប្រាក់ផង និងទ្រព្យសម្បត្តិនានាផង (ស្រូវ កម្លាំងពលកម្ម ។ល។)

ឈ្មោះអ្នកផ្តល់កម្ចី/ឈ្មោះគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ[20]	ចំនួនដំបូង[21]	តើអ្នកខ្ចីលុយនោះនៅពេលណា ?	ចំនួនដែលនៅសល់	អត្រាការប្រាក់	កាលបរិច្ឆេទសងត្រឡប់វិញ

[20] អ្នកចងការប្រាក់ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ធនាគារ មិត្តភក្តិ/គ្រួសារ/អ្នកជិតខាង ធនាគារស្រូវសហគមន៍ ក្រុមសន្សំប្រាក់សហគមន៍ សហករណ៍កសិកម្ម

[21] រាប់បញ្ចូលប្រាក់ផង និងទ្រព្យសម្បត្តិនានាផង (ស្រូវ កម្លាំងពលកម្ម ។ល។)

៩. សូមរៀបរាប់ពីដំណើរការ ដើម្បីទទួលបានកម្ចីម្តងមួយៗ? តើមានអ្នកម្នាក់មកជួបអ្នក (ឧទាហរណ៍ អ្នកចងការប្រាក់ គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ/ធនាគារ) ឬអ្នកត្រូវទៅជួបពួកគេ? តើអ្នកដឹងពីការអាចខ្ចីកម្ចីបានតាមរបៀបណា? តើអ្នកត្រូវធ្វើអ្វីខ្លះ ដើម្បីទទួលបានប្រាក់កម្ចី? អ្នកណាជាអ្នកចុះហត្ថលេខា? តើវាត្រូវការពេលយូរប៉ុណ្ណា? តើអ្នកពេញចិត្តជាមួយនឹងដំណើរការនេះដែរឬទេ?

១០. តើអ្នកប្រើអ្វីជាវត្ថុបញ្ចាំ?

១១. តើបច្ចុប្បន្ននេះ អ្នកបង់ការប្រាក់ខ្ពស់ជាងមុន ឬទាបជាងមុន ឬដូចមុន ធៀបនឹងមុនពេលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិសមូហភាព?

១២. តើអ្នកមានលទ្ធភាពបង់អត្រាការប្រាក់ដែរឬទេ? (តើអ្នកកំពុងជួប ឬតើអ្នកបានជួបការលំបាកក្នុងការសងបំណុលដែរឬទេ កន្លងមក ក្នុងករណីដែលអ្នកមិនអាចសងបំណុលបានទាំងស្រុង តើនឹងមានអ្វីកើតមានឡើង?)

១៣. ប្រសិនបើអ្នកប្រៀបធៀបស្ថានភាពរបស់អ្នកជាមួយនឹងអ្នកជិតខាងជាជនជាតិខ្មែរ តើអ្នកគិតថា អ្នកមានឱកាសដូចគ្នាក្នុងការទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុ ឬឱកាសល្អប្រសើរជាង ឬតើអ្នកមានការលំបាកជាងពួកគេដែរឬទេ ក្នុងនាមអ្នកភូមិជនជាតិដើមភាគតិច? ហេតុអ្វី?

១៤. តើអ្នកយកប្រាក់កម្ចីមកធ្វើអ្វីខ្លះ?

គ. ការឆ្លុះបញ្ចាំង

១. តើអ្វីទៅជាការផ្លាស់ប្តូរធំជាងគេសម្រាប់គ្រួសាររបស់អ្នក បន្ទាប់ពីមានការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព?

២. បើប្រៀបធៀបជាមួយនឹងមុនពេលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព តើស្ថានភាពរបស់អ្នកបានល្អប្រសើរ ឬអន់ថយជាងមុន ?

អន់ថយច្រើនជាងមុន	អនថយតិចតួចជាងមុន	ដូចគ្នា	ល្អប្រសើរតិចតួចជាងមុន	ល្អប្រសើរឆ្ងាយជាងមុន

ហេតុអ្វី ?

៣. តើអ្នកនៅចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិសមូហភាពទៀត ឬអ្នកចង់បានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីជាលក្ខណៈបុគ្គលវិញ ?

ហេតុអ្វី ?

៥. តើអ្នកមានសំណូមពរ/គំនិតអ្វីខ្លះ អំពីការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពរបស់អ្នកនាពេលអនាគត ?

១៥. តើអ្នក ឬគ្រួសារ/សហគមន៍របស់អ្នកទទួលបានជំនួយពីខាងក្រៅ ឧទាហរណ៍ពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានដែរឬទេ ? ប្រសិនបើបាន តើជាជំនួយប្រភេទអ្វី ?

ឧបសម្ព័ន្ធទី ២ គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការសម្ភាសក្នុងកិច្ចប្រជុំភូមិ/ការពិភាក្សាក្រុមគោលដៅ

គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការសម្ភាសក្នុងកិច្ចប្រជុំភូមិ/ការពិភាក្សាក្រុមគោលដៅ
ព័ត៌មានជាមូលដ្ឋាន ១. ខេត្ត/ស្រុក
២. ឃុំ
៣. ភូមិ
៤. កាលបរិច្ឆេទ
៥. ចំនួនអ្នកចូលរួម (សូមមើលបញ្ជីឈ្មោះអ្នកចូលរួមដែលភ្ជាប់មកជាមួយ) ចំនួនប្រុស/ស្រី

ក. រចនាសម្ព័ន្ធសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច
១. ចំនួនសមាជិកសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច (គ្រួសារ និងមនុស្ស) ២. ចំនួនគ្រួសារ និងមនុស្សសរុប ៣. កាលបរិច្ឆេទនៃការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

៤. ក្រឡាផ្ទៃដីដែលស្ថិតក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

៥. ការប្រើប្រាស់ដី ដែលស្ថិតក្រោមប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាប (បច្ចុប្បន្ននេះធៀបនឹងអតីតកាល)

៦. ការផ្ទេរដី

ខ. សន្តិសុខក្នុងការកាន់កាប់ដីធ្លី និងទំនាស់

១. ស្ថានភាពទូទៅ

២. ទំនាស់ដីធ្លី/ការទន្ទ្រានយកដីធ្លី (ប្រសិនបើមាន៖ តើនៅកន្លែងណាក្នុងសហគមន៍របស់អ្នក? តើអ្នកបានធ្វើអ្វីខ្លះ ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ការទន្ទ្រានយកដីនេះ/ទាំងនេះ? តើអ្នកទទួលបានការគាំទ្រពីអង្គការសង្គមស៊ីវិលដែរឬទេ? បើសិនបើបាន អង្គការមួយណា?)

៣. ការដោះស្រាយទំនាស់

៤. តួនាទីរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងទំនាស់ និងការដោះស្រាយទំនាស់

៥. ការប្រៀបធៀបស្ថានភាពមុន និងក្រោយពេលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

គ. ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច

១.ការមានធនធានហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ដីធ្លី?

២. លទ្ធភាពទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុនៅកម្រិតគ្រួសារ

៣. ប្រភពសេវាហិរញ្ញវត្ថុ (គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ/ធនាគារ អ្នកចងការប្រាក់ ប្រព័ន្ធសន្សំក្នុងសហគមន៍ ការលក់ដី។ល។)

ឃ. ស្ថានភាពទូទៅក្នុងការឈានទៅទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

១. ការពេញចិត្តរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចជាមួយប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

២. គុណសម្បត្តិ/គុណវិបត្តិនៃប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

៣. ប្រៀបធៀបជាមួយនឹងពេលមុនទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព តើស្ថានភាពដីធ្លីមានភាពល្អប្រសើរជាងមុន ឬអនថយជាងមុន?

អន់ថយច្រើនជាងមុន	អនថយតិចតួចជាងមុន	ដូចគ្នា	ល្អប្រសើរតិចតួចជាងមុន	ល្អប្រសើរឆ្ងាយជាងមុន

4. តើសហគមន៍បានទទួលសេវាសង្គមដទៃទៀត ដូចជាសេវាអប់រំ សេវាថែទាំសុខភាព។ល។ ដែរឬទេ? តើមានកន្លែងផ្តល់សេវាសង្គមអ្វីខ្លះនៅក្នុងតំបន់នេះ? តើសេវាទាំងនោះដំណើរការទៅបានល្អដែរឬទេ?

៥. តើគេគួរអាចធ្វើអ្វីផ្សេងខុសពីនេះ? តើសហគមន៍ចង់កែលម្អអ្វីជាងគេ?

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៣ ការណែនាំសម្រាប់សម្ភាសក្នុងពេលជួបប្រជុំជាមួយគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ

ការណែនាំសម្រាប់សម្ភាសពេលប្រជុំជាមួយគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ/អ្នកផ្តល់កម្ចី ១. ខេត្ត/ស្រុក
២. ឈ្មោះគ្រឹះស្ថាន (ការិយាល័យកណ្តាល ឬសាខាតំបន់)
៣. ឈ្មោះដៃគូសម្ភាស និងមុខតំណែង (ប្រសិនបើបុគ្គលនេះយល់ព្រមឱ្យដាក់ព័ត៌មាននេះ)
៤. កាលបរិច្ឆេទ

ក. ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន

១. នីតិវិធីផ្តល់កម្ចីដល់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព (ទ្រឹស្តី និងការអនុវត្តជាក់ស្តែង) (កម្ចីបុគ្គល និងកម្ចីក្រុម)។ តើមានគោលនយោបាយជាផ្លូវការ/លាយលក្ខណ៍អក្សរសម្រាប់ផ្តល់កម្ចីផ្អែកទៅតាមប័ណ្ណកកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដែរឬទេ? តើមានបានទទួលការណែនាំអំពីបញ្ហានេះពីរដ្ឋាភិបាល/ការិយាល័យកណ្តាលដែរឬទេ? តើអ្នកណាត្រូវចុះហត្ថលេខាបញ្ជាក់តបវិញ?

២. កម្ចីបច្ចុប្បន្នសម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព (ស្ថានភាពពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើរសុំកម្ចី ចំនួនទឹកប្រាក់ឥណទានសរុបគិតជាមធ្យម ការប្រើប្រាស់កម្ចីដែលត្រូវបានស្នើឡើង វត្ថុបញ្ចាំ អត្រាការប្រាក់ ការទទួលខុសត្រូវបុគ្គលធៀបនឹងការទទួលខុសត្រូវក្រុម។ល។)

៣. បញ្ហាប្រឈម

ខ. ការពិភាក្សាអំពីលទ្ធភាពទទួលបានសេវាហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចធៀបនឹងសហគមន៍ដែលមិនមែនជាសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច

១. ភាពខុសប្លែកគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងភាពអាចរកបាន និងការទទួលយកវត្ថុបញ្ចាំ

២. ភាពខុសប្លែកគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើសុំកម្ចី (តើភ្នាក់ងារគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ/ធនាគារចុះដល់ភូមិ ឬគ្រាន់តែចាំទទួលសំណើ?) តើមានការផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកភូមិក្នុងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដោយរបៀបណា? (តាមវិទ្យុ តាមការចុះជួបផ្ទាល់ តាមខិតប័ណ្ណ មធ្យោបាយដទៃទៀត ដោយប្រើប្រាស់ភាសាជនជាតិដើមភាគតិច ឬ? តាមរបៀបដែលសមស្របទៅតាមវប្បធម៌ ឬ?)?

៣. ភាពខុសប្លែកគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងអត្រាការប្រាក់

៤. ភាពខុសប្លែកគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងអត្រាសងមកវិញ

៥. សំណូមពរ និងអនុសាសន៍

៦. តើមានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ/ធនាគារណាផ្សេងទៀតនៅក្នុងខេត្ត/ស្រុកតែមួយ? តើគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ/ធនាគារទាំងនេះមានឯកទេសពាក់ព័ន្ធនឹងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែរឬទេ?

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៤ សង្ខេបទិន្នន័យអំពីប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

ល.រ	ខេត្ត	ឈ្មោះសហគមន៍	ក្រុមជាតិពន្ធុ	ចំនួនសមាជិក	ចំនួនគ្រួសារ	ចំនួនប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដី		ដីលំនៅដ្ឋាន		វាលស្រែបច្ចុប្បន្ន		ចម្ការបច្ចុប្បន្ន		បម្រុងទុក/ពនាចរ		ព្រះអារក្ស		ព្រៃកប់សព		កាលបរិច្ឆេទនៃការចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ
						ចំនួនក្បាលដី	ទំហំ	ចំនួនក្បាលដី	ទំហំ	ចំនួនក្បាលដី	ទំហំ	ចំនួនក្បាលដី	ទំហំ	ចំនួនក្បាលដី	ទំហំ	ចំនួនក្បាលដី	ទំហំ	ចំនួនក្បាលដី	ទំហំ	
១	រតនគិរី	ល្អឺនក្រែន	ទំពួន	493	135	17	723.50	2	10.82	0	0.00	3	487.18	1	158.20	1	6.30	2	6.90	2012
២	រតនគិរី	ឡាអិន	ទំពួន	828	214	47	1,218.56	2	11.80	4	33.24	31	425.11	5	735.79	1	7.00	2	3.31	2011
៣	រតនគិរី	ក្រឡា	គ្រឹង	758	205	21	1,765.98	2	46.94	0	0.00	8	1,449.40	8	256.95	2	5.85	1	6.86	25.07.2016
៤	រតនគិរី	ល្អឺនជង	ទំពួន	486	96	16	675.90	7	15.67	0	0.00	6	590.14	1	60.54	1	6.97	1	2.58	25.07.2016
៥	រតនគិរី	ពីរ	គ្រឹង	680	165	23	854.86	10	22.64	10	824.26	0	0.00	0	0.00	1	1.23	2	6.73	12.10.2016
៦	រតនគិរី	តាង៉ាច	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង	9	62.16	4	21.06			3	498.21	1	102.31	1	2.58			2017
៧	រតនគិរី	កងកុយ	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង	6	463..52	1	3.42			1	453.71	2	4.06	1	1.44	1	0.89	2017
៨	រតនគិរី	ក្រេះ	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង	15	748.28	5	93.80			7	650.72	1	1.23	1	1.17	1	0.99	2017
៩	រតនគិរី	កាន់ឈឹង	គ្រឹង	មិនដឹង	មិនដឹង	9	1,512.14	3	42.29			2	1,367.80	2	93.65	1	6.13	1	2.26	2017
	សរុប	**៩ សហគមន៍**		**3,245**	**815**	**163**	**8,586.90**	**36**	**268.44**	**14**	**857.50**	**61**	**5,922.27**	**21**	**1,412.73**	**10**	**38.66**	**11**	**30.52**	
១០	មណ្ឌលគិរី	អូររណា	ពួង	373	80	59	648.07	15	33.44	4	7.54	35	365.90	3	236.83	1	3.18	1	1.16	May 2013

១១	មណ្ឌលគិរី	អូរច្រា	ព្នង	123	27	27	526.09	10	146.00	10	55.00	4	92.48	1	219.14	1	6.98	1	6.49	2011
១២	មណ្ឌលគិរី	ហ្គាទិ	ព្នង	215	45	22	482.69	8	88.19	3	66.34	7	263.27	1	60.65	1	3.28	2	0.96	
១៣	មណ្ឌលគិរី	ស្រែខ្ទុម	ព្នង	404	93	61	1,048.48	27	47.00	5	183.25	20	282.13	4	563.02	1	2.41	4	6.67	2013
១៤	មណ្ឌលគិរី	ស្រែល្វី	ព្នង	127	31	13	383.84	5	19.70	1	33.58	4	305.23	1	11.73	1	6.87	1	6.73	2013
១៥	មណ្ឌលគិរី	អណ្តូងក្រឡឹង	ព្នង	453	102	37	1,424.26	10	166.94	2	31.74	10	636.50	9	573.33	3	5.73	3	10.02	2012
១៦	មណ្ឌលគិរី	ពូក្រុំ	ព្នង	875	116	60	1,606.24	24	79.06	0	0.00	29	926.00	4	593.94	1	0.76	2	6.48	30.11.2015
	សរុប	**៧ សហគមន៍**		**2,570**	**494**	**279**	**6,119.7**	**99**	**580.33**	**25**	**377.45**	**109**	**2,871.51**	**23**	**2,258.64**	**9**	**29.21**	**14**	**38.51**	
១៧	ក្រចេះ	ពន្ទដា	ព្នង	546	132	35	597.28	14	95.73	14	277.99	0	0.00	6	216.77	0	0.00	1	6.79	02.01.2016
១៨	ក្រចេះ	អូរកក់	ព្នង	129	37	21	402.04	5	35.72	9	59.26	0	0.00	6	300.26	1	6.80	0	0.00	02.01.2016
	សរុប	**២ សហគមន៍**		**675**	**169**	**56**	**999.32**	**19**	**131.45**	**23**	**337.25**	**0**	**0**	**12**	**517.03**	**1**	**6.80**	**1**	**6.79**	
	សរុបរួម	**១៨ សហគមន៍**		**6,490**	**1,478**	**498**	**15,706**	**154**	**980.22**	**62**	**1,572.20**	**170**	**8,793.78**	**56**	**4,188.40**	**20**	**74.67**	**26**	**75.82**	

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៥ ទំហំសំណាកគំរូ

ល.រ	ទីតាំង		ឈ្មោះសហគមន៍	ចំនួនអ្នកចូលរួមក្នុងការពិភាក្សាក្រុម		ចំនួនគ្រួសារដែលត្រូវបានសម្ភាស
	ខេត្ត	ស្រុក		ស្រី	ប្រុស	
១	រតនគិរី	អូរជុំ	ល្មីនក្រែន	១	៦	៩
២	រតនគិរី	កូនមុំ	ឡាអិន	២	៥	៥
៣	រតនគិរី	អូរជុំ	ល្មីនជង	៥	១	៦
៤	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	អូររណា	៣	៣	៩
៥	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	អូរប្រា	-	២	៥
៦	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែខ្ទុម	៧	៨	១៣
៧	មណ្ឌលគិរី	កែវសីមា	ស្រែល្វី	៦	៥	១១
៨	មណ្ឌលគិរី	អូររាំង	អណ្តូងក្រឡឹង	-	៣	៤
៩	មណ្ឌលគិរី	សែនមនោរម្យ	ពូត្រុំ	៣	៣	១៥
១០	ក្រចេះ	សំបូរ	ពន្ធជា	-	៤	៥

ឧបសម្ព័ន្ធទី ៦ ឯកសារយោង

- ADB (2014). Cambodia Country Poverty Analysis
- Baird, I. (2013). ‘Indigenous peoples’ and land: Comparing communal land titling and its implications in Cambodia and Laos
- Cambodian Center for Human Rights (2016). Access to Collective Land Titles for Indigenous Communities in Cambodia
- Cambodia Institute of Development Study (2013). Study on the Drivers of Over-Indebtedness of Microfinance Borrowers in Cambodia: An In-depth Investigation of Saturated Areas
- GIZ (2015 & 2016). Baseline Survey for the Projects ILF I and II (Internal Document)
- GIZ (2016). Lessons Learned on Indigenous Communal Land Titling
- Government of Cambodia (2001). The Land Law
- Ministry of Planning / National Institute of Statistics (2016). Cambodia Socio-Economic Survey 2015
- National Bank of Cambodia (2017). Annual Report 2016
- Sopheap Souk (2014). The Effectiveness of group lending at AMRET Microfinance Institution leading to poverty reduction: A case study of Kandal Stueng District Branch, Kandal Province, Cambodia
- Yin Sopheap (2016). Legal, Policy, and Administrative Evaluation of Indigenous peoples in Cambodia